PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S. 12 pagini – 1 leu

52

26 DECEMBRIE 1969
(1293)
ANUL XXV.

DANSUL ORELOR (II)

Documentar

De la cadranul solar la ceasornic — omul ia măsura timpului

În secolul XVII Thomas Tompion a inventat mecanismul cu balanță, care aduce, în interiorul unui ceasornic de mici dimensiuni, regularitatea unui orologiu de perete. Dezavantajul noului sistem consta în sensibilitatea arcului față de temperatura înconjurătoare. Dar în secolul XVIII Pierre Le Roy și apoi Thomas Earnshaw au remediat această deficiență, reducînd inerția balanței prin folosirea la construcția rotiței a unor metale cu capacitate variată de dilatare. În 1786 Antide Janvier, fiu de țăran din Jura, a construit un ceas cu ecuații și remontoar, iar în 1789 o pendulă planetară. După Revoluția franceză, el a realizat o pendulă cu ecuații, care indica ora precisă în fiecare departament al țării. În același timp, Janvier era autorul mai multor lucrări referitoare la tehnica artei sale. Cu toată erudiția sa imensă, norocul nu i-a surîs : pentru a-și plăti datoriile, el a fost nevoit să-și vindă mobilele, uneltele și cărțile și a sfîrșit prin a muri în mizerie, în 1835.

Epoca lucrului individual și a empirismului cîteodată genial, trecuse definitiv. Secolul XIX se născuse și, odată cu el, apăruseră metode noi.

Uzina ia locul atelierului

Încă din 1801 funcționau în Franța, Anglia, Elveția fabrici de ceasuri cu cîteva sute de muncitori. Frédéric Japy, considerat părintele ceasornicăriei mecanice, s-a născut la Beaucourt în 1749 și a plecat la 17 ani să-și încerce norocul la Locle (Elveția) revenind apoi în orașul său natal. El a introdus prima oară femeile în meșteșugul ceasornicăriei. Împreună cu lucrătorii și lucrătoarele sale, a format un fel de „comună" unde „erau totdeauna bunătăți pentru copiii cuminți". În 1817, a înființat o nouă fabrică, la Badevel, în regiunea Montbéliard, fiind unul dintre primii care au căpătat brevete pentru mașini-unelte de ceasornicărie.

În 1800, Napoleon, care pe atunci era prim consul, a trecut prin Besançon. Cu această ocazie, un ceasornicar i-a oferit în dar un ceas de buzunar. Meseriașul avea înfățișarea unui erou de roman, purtînd calotă de catifea și avînd o barbă abundentă. Parcurgea adesea cîmpiile Alsaciei, reparînd pendule și vînzîndu-și propriile sale produse [illegible] ambulant jumătate doctor de ceasuri. Iarna se înapoia în satul său, în atelierul său, la masa sa și se pregătea pentru sezonul viitor. La epoca aceea erau nenumărați asemenea „ceasornicari ambulanți", care ajungeau cîteodată foarte departe în turneele lor. Numele acestuia fără cea de a doua silabă a lui, este astăzi cel mai cunoscut din industria ceasurilor din Franța : bătrînul se numea Lipmann și este strămoșul tuturor ceasurilor LIP, care dintr-o mică întreprindere cu 15 lucrători, instalată pe strada principală din Besançon în 1867 de Emanuel Lipmann, a devenit cea mai puternică dintre manufacturile franceze.

Trecuse vremea ceasurilor vechi, ceasurilor bijuterii, a acestor obiecte de o frumusețe neegalată. Cadrane smălțuite sau din aramă argintată, din alamă aurită sau argint gravat, cutii de aur și argint, emailuri cu desene fine, colonete egiptene bogat ornamentate, cocoși galici cizelați și ajurați, flori de crin (emblema regilor Franței), cifre albastre sau negre, romane sau stil Ludovic XV, arătătoare în formă de schelete sau de săgeți din oțel albăstrit, de alamă aurită sau argintată, fin lucrate și chiar decorate cu pietre, varietăți infinite de ceasuri, fiecare cu personalitate proprie — în fiecare dintre ele se putea recunoaște mîna artistului.

Acum trebuia lucrat simplu, fără ornamentații, dar mai ales precis, precis pînă la perfecțiune. Nu se mai făceau piese unice, ci piese numeroase, dar impecabile. O producție din ce în ce mai impresionantă, așa cerea lumea modernă. Îndeminatecul artizan de altă dată, ceasornicarul îndrăgostit de opera sa, a fost înlocuit de muncitorul din uzine, care nu vede din ceasuri decît piesele mărunte, mereu aceleași, pe care le produce.

Piața în plină dezvoltare

Evoluția nu s-a făcut într-o singură zi, și nici fără dificultăți. După cea mai gravă dintre crize — începută în anul 1848 — s-a deschis o epocă de prosperitate : ceasul nu mai era un obiect de lux și folosirea lui s-a răspîndit foarte mult, căci burghezia devenea tot mai înstărită. Presa vremii fiind în căutare de cititori, directorul unui ziar american a avut într-o zi ideea de a oferi cîte un ceas fiecărui nou abonat. Succesul a fost fulgerător — și pentru ziariști și pentru ceasornicari. Dar arma aceasta avea două tăișuri și industria și-a dat seama că riscă să-și piardă clientela. Depășiți de comenzi, fabricanții nu mai supravegheau îndeajuns producția și după numai cîteva ore de funcționare, ceasurile se stricau definitiv. Metoda ingeniosului director a fost abandonată.

Dar în a doua jumătate a secolului XIX, un nou avînt a însuflețit industria ceasornicăriei. În 1853, compania American Waltham Watches, din Boston, producea 2 000 de ceasuri pe an, piesele componente fiindu-i furnizate de vreo treizeci de fabrici și uzine diferite.

Productivitatea creștea necontenit. Calculîndu-se durata fabricării s-a constatat de pildă, că montarea plăcii posterioare necesită 17 operații, efectuate de 25 de mîini (deci 12,5 muncitori !) și dura 103 secunde. Pentru placa anterioară, cifrele erau : 12 operații, 7 mîini, 29 de secunde ; pentru montarea cutiei : 16 operații, 6 mîini, 36 de secunde (cea mai scurtă operație durînd 4 zecimi de secundă).

Sub domnia lui Napoleon III, în orașul francez Besançon se fabricau 20 000 de ceasuri pe an. În 1900, la Geneva, se produceau peste 1 500 000 de ceasuri pe an.

Treptat s-a introdus și sistemul testării ceasornicelor, pentru a li se verifica exactitatea. Un examen-tip durează 45—55 de zile, la temperaturi variind între —15° și +40° C. Pentru a se putea numi **cronometru**, un ceas nu are voie să o ia înainte sau să rămînă în urmă cu mai mult de 0,5 secunde pe zi. De fapt, însă, nu durata abaterii contează în primul rînd, ci regularitatea ei : un ceas e cu atît mai bun cu cît eroarea zilnică este mai constantă.

În țările unde producția e ridicată, există școli de ceasornicărie care pregătesc în fiecare an numeroși specialiști și institute superioare unde învață viitorii ingineri care vor conduce birourile de studii și secțiile de fabricație. Observatoarele naționale de cronometrie controlează cronometrele și le atribuie certificate de calitate (clasa I-a și a II-a).

În U.R.S.S., industria ceasornicăriei s-a născut în 1920, la uzina „Aviapribor" din Moscova, care lucra cu piese importate din Elveția. În 1940, toate piesele erau de fabricație sovietică, producția anuală a celor trei fabrici existente fiind de 210.500 ceasuri de mînă, 368.400 ceasuri de buzunar, 98.700 pendule etc. Zece ani mai tîrziu, se produceau peste un milion și jumătate de ceasuri de mînă anual, peste 600.000 ceasuri de buzunar. La capătul următorului deceniu, se fabricau anual peste 33.000.000 ceasuri de toate genurile.

În Elveția, unde tot în 1960 se produceau circa 36.000.000 ceasuri pe an, în această industrie munceau peste 75.000 de oameni în cadrul a 1175 întreprinderi. Un mare elan a căpătat în vremea din urmă producția de ceasuri în Japonia.

O capodoperă a complicațiilor

Să încheiem cu o anecdotă... autentică. Într-o dimineață a anului 1897, ceasornicarul francez Leroy primi o scrisoare din Portugalia. Leroy era descendentul celebrului Pierre Le Roy, care se specializase în fabricarea pentru nobili a ceasurilor cu complicații, foarte căutate la acea epocă.

Semnatarul scrisorii, domnul de Carvalho Monteiro, care era bogat, savant, nobil și original, îi întreba dacă era în măsură să adune într-un singur ceas tot ceea ce putea oferi știința și mecanica. Urma o listă necrezut de complexă. Domnul Leroy se simți măgulit de a fi ales pentru a face o astfel de lucrare, pe cît de nouă pe atît de delicată, și după ce se sfătui cu colaboratorii cei mai apropiați, răspunse afirmativ.

Astfel începu construirea unui ceas cu 25 de complicații, care mergeau dela fazele lunii pînă la un higrometru cu fir de păr. Timp de cinci ani, în fiecare lună sau chiar în fiecare săptămînă, Leroy îi scria clientului său spre a-l ține la curent cu mersul lucrării. Ceasul fu terminat în 1902 și cuprindea 975 de piese. Pe scurt, o adevărată capodoperă, pentru care domnul Carvalho Monteiro plăti prețul convenit, adică 20.000 de franci aur. Dacă domnul Carvalho ar fi venit la Paris să-și ia ceasul, totul ar fi fost simplu. Domnul Leroy rămase perplex. Cum să trimită un asemenea obiect prin poștă? Putea merge el să-l ducă la Lisabona, dar vama ar fi costat o avere. Noroc că tocmai trecea prin Paris regele Manuel al Portugaliei. Leroy ceru o audiență suveranului, care îi era client. Cererea îi fu satisfăcută imediat și regelui îi fu arătat ceasul.

— Frumoasă piesă, domnule Leroy.

— Ea aparține unuia dintre supușii voștri, Sire.

— Fericit om !

— El n-a văzut încă ceasul și mă întreb dacă-l va vedea vreodată.

— De ce, domnule Leroy ?

— Vama, Sire, vama. O administrație severă și care nu glumește. O singură persoană are certitudinea că nu-i vor fi cercetate bagajele.

(Continuare în pag. 11-a)

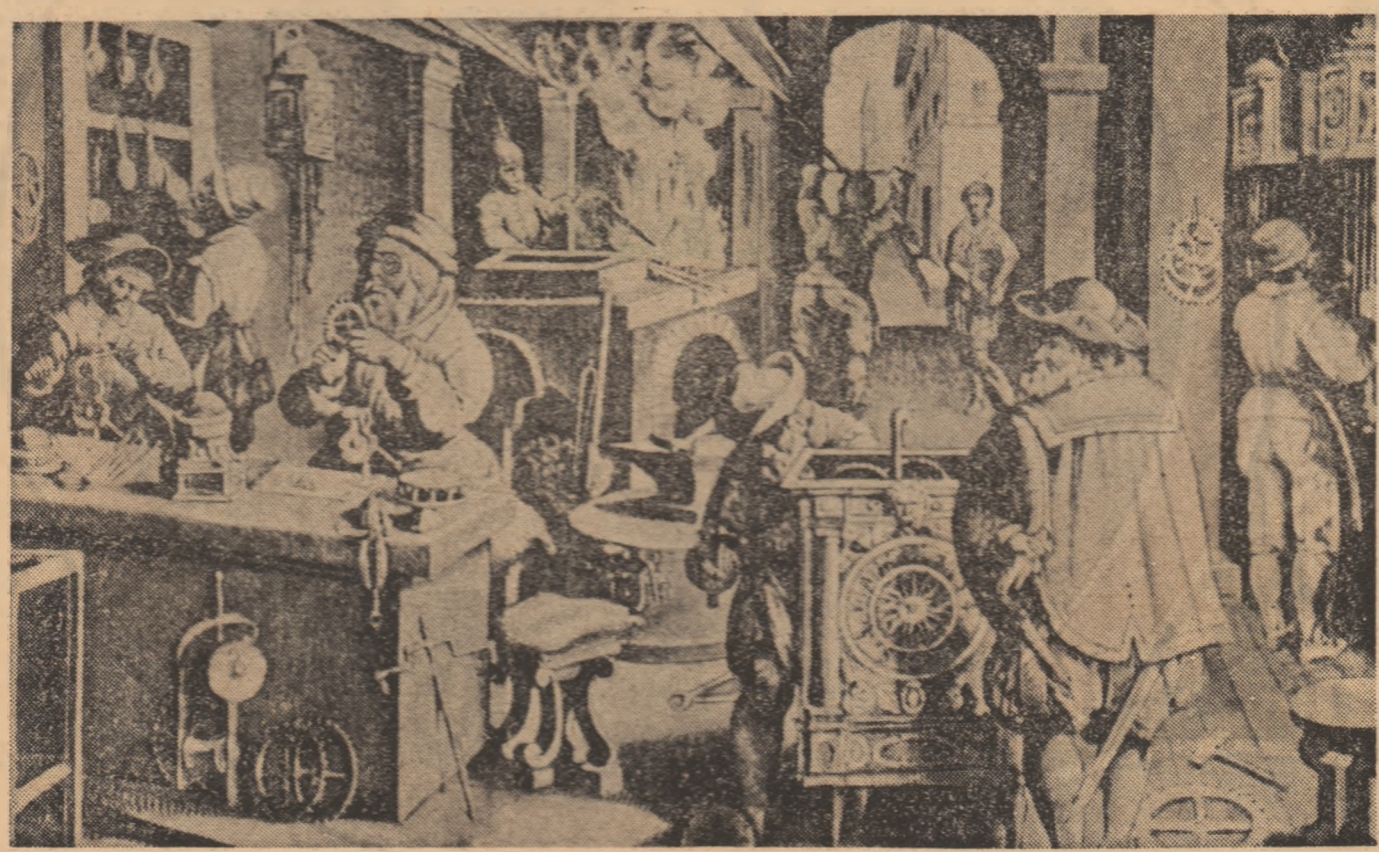

Atelier de ceasornicărie din secolul XVI

REPUBLICA ARE 22 DE ANI

Au trecut 22 de ani de la proclamarea Republicii în țara noastră — 22 de ani de muncă spornică a poporului nostru, sub înțeleapta îndrumare a partidului, 22 de ani de viguroasă dezvoltare a economiei, științei, învățămîntului și culturii, de neîncetată ridicare a nivelului de trai al maselor muncitoare, de rapidă înaintare a României pe drumul progresului multilateral.

In anul care se încheie — și în care am sărbătorit două mari evenimente, Congresul al X-lea al P.C.R. și aniversarea unui sfert de veac de la eliberarea patriei — oamenii muncii au repurtat numeroase succese în toate domeniile de activitate economică și socială. Politica marxist-leninistă a partidului de modernizare continuă a forțelor de producție, de sporire a avuției naționale, de neîntreruptă dezvoltare a societății, a fost înfăptuită cu însuflețire și abnegație de oamenii muncii de la orașe și sate, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid.

Confirmînd sinteza profundă și cuprinzătoare, făcută la Congresul al X-lea cu privire la mersul îndeplinirii cincinalului, datele preliminare arată că, pe 1969, producția industrială va fi de peste 265 miliarde lei, depășind cu aproape 26 miliarde lei pe cea realizată în 1968, ceea ce înseamnă o creștere de 10,7 la sută. Pe ansamblul industriei se va obține o sporire a productivității muncii cu 5,3 la sută și un volum de aproape 3 miliarde lei economii prin reducerea prețului de cost. In agricultură, deși au existat condiții climatice mai puțin favorabile, producțiile obținute la principalele culturi acoperă nevoile economiei, aprovizionarea populației cu produsele agro-alimentare de bază, 1969 marchează, de asemenea, însemnate realizări în ridicarea standardului de viață al populației. Veniturile ei bănești au crescut cu 6,7 la sută față de anul trecut, s-au dat în folosință noi obiective social-culturale, s-au obținut rezultate importante în construcția de locuințe și în dotarea tehnico-edilitară a orașelor.

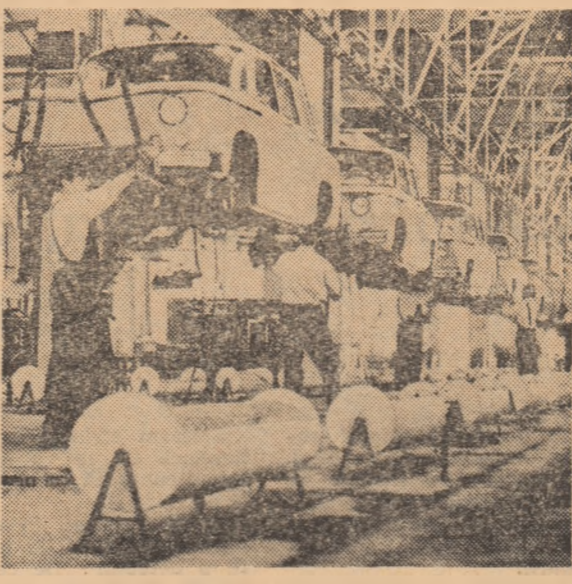

La uzina de autoturisme-Pitești

Lucrările recentei plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român au prilejuit o amplă și multilaterală analiză a stadiului actual al economiei naționale și a sarcinilor pe anul viitor. Concluzii de înaltă valoare principială și practică cuprinse în cuvîntarea rostită la plenară de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, definesc un vast program concret, de perspectivă, care va călăuzi pe oamenii muncii în soluționarea tot mai bună a problemelor esențiale ale vieții economice și sociale.

In cuvîntarea rostită la încheierea plenarei C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Ne exprimăm încrederea că, punîndu-și în valoare elanul și energia creatoare, eroicul nostru popor se va dovedi și de acum înainte la înălțimea misiunii sale istorice de făuritor al societății noi, socialiste în România, va asigura prin munca sa neobosită înflorirea continuă a României socialiste".

In pragul ultimului an al cincinalului, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualii țării noastre, urmînd cu încredere politica partidului, sînt gata să dea viață sarcinilor ce le stau în față, înfăptuind astfel mărețul program trasat de Congresul al IX-lea și pregătind totodată condițiile necesare trecerii la realizarea hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului.

Este răspunsul entuziast și unanim al milioanelor de oameni ai muncii din Republica noastră la încrederea pe care le-o arată partidul.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Fantomas zdrobește „Moskvici-ul"

Nu este vorba de binecunoscutul erou dintr-o serie de filme polițiste. Numele i-a fost preluat de un manechin, care seamănă cu Fantomas atît ca înfățișare exterioară, cît și prin caracterul neobișnuit al muncii pe care o face. A fost construit de o fabrică moscovită și e „membru" al colectivului de experimentatori al Uzinei de automobile „Comsomolul leninist". Are 1,70 m înălțime, cîntărește 75 kg și execută tot felul de munci primejdioase, pe care le [illegible]portează „colegilor" de brigadă prin [illegible]mițătoarele sale.

Pentru început el lucrează pe un poligon din apropierea Moscovei. Constructorii de automobile experimentează acolo diverse tipuri de automobile în vederea realizării unor mașini în care să fie asigurată securitatea călătorilor indiferent de avariile pe care le-ar suferi mașinile. La volanul acestor automobile-cobai se află de fiecare dată Fantomas, care se năpustește cu vehiculul condus de el în viteză într-un zid sau se rostogolește de pe un acoperiș, comunicînd experimentatorilor ce a simțit în clipele grele, ce forțe l-au izbit de portiere sau volan, ce lovituri a primit de la diversele obiecte care se aflau în mașină.

Și în trecut s-au făcut experiențe de acest fel, cu singura deosebire că la volanul mașinilor erau oameni. Șoferul conducea mașina pînă la un anumit punct și, cu cîteva clipe înainte de a se produce catastrofa, sărea jos. Astăzi însă mașinile de experiență sînt comandate de la distanță. Automobilul-cobai utilat cu mecanisme executoare este legat cu un cablu de o mașină laborator. La un semnal transmis prin cablu mecanismele executoare cuplează motorul și conduc automobilul pe orice traiectorie. Mașina laborator o urmează pe cea de experiență în spatele ei sau lateral. Cablul poate fi rupt in orice moment.

Experiențele cu Fantomas durează de mai multe luni. Pînă acum experimentatorii au ajuns la două concluzii: realizarea unui automobil care să asigure o mai mare securitate călătorilor este posibilă, chiar dacă pînă la el e un drum lung; centurile de securitate sînt foarte utile în prevenirea accidentelor grave.

TRANSPORTURI MARITIME

Flota comercială a lumii e în creștere

În anul care se încheie, flota comercială mondială a atins un total care constituie un record al tuturor timpurilor: 211,6 milioane de tone brute. Creșterea este de 8 la sută în comparație cu 1968, dar există țări care au depășit simțitor acest spor: astfel, U.R.S.S. și-a mărit flota de comerț cu 17 la sută, iar Japonia cu 22 la sută (ocupînd de altfel locul al doilea în clasamentul pe glob și retrogradînd Marea Britanie pe locul al treilea).

În fruntea listei se menține o bizarerie înregistrată încă de multă vreme: Liberia, mica țară de pe coasta occidentală a Africii, rămîne „cea mai puternică forță maritimă comercială a lumii", cu cele 29,2 milioane de tone brute. După cum se știe, explicația acestei ciudățenii este simplă: grație facilităților fiscale pe care le oferă, numeroși armatori din țările capitaliste arborează la pupa cargoboturilor lor pavilionul liberian. În comparație cu anul trecut, flota Liberiei (dacă ne putem exprima așa) a crescut cu 3,5 milioane de tone iar din 1964 pînă astăzi ea s-a dublat.

Petrolierele reprezintă actualmente cea mai importantă cotă din tonajul total al lumii: 35 la sută. Tot Liberia este cea dintîi și în această privință, urmată de Anglia și Norvegia.

Uniunea Sovietică ocupă unul dintre primele locuri în ceea ce privește „împrospătarea" navelor sale: peste 50 la sută din ele au o vîrstă de sub zece ani. Aproape la fel de bine stau pe acest plan Norvegia, Japonia și Danemarca. Pe ansamblu, 55% dintre vasele ce străbat mările și oceanele lumii sînt încă sub limita celor 10 ani.

Se prevede că, pînă în anul 2000 și în comparație cu 1966, transporturile maritime vor spori global de 5,7 ori, cele petroliere de 6.4 ori iar cele ale mărfurilor solide de 4,7 ori.

CE SE DISCUTĂ

Dinozaurii aerieni cară cuptoare

Faima dirijabilului s-a stins acum 30 de ani, cînd a început construirea masivă de avioane. Un umorist englez spunea atunci că acestea se înmulțesc ca iepurii și că pînă la urmă vor duce la pieirea elefanților, respectiv a dirijabilelor. Pronosticul lui s-a adeverit. În schimb, cei care au comparat dirijabilele cu dinozaurii aerotehnicii, înțelegînd prin aceasta că sînt definitiv dispărute s-au înșelat. Căci, așa cum revista noastră a mai arătat, în ultimii ani numeroși oameni de știință și tehnicieni și-au îndreptat atenția asupra acestui aparent greoi mijloc de transport, socotind că el poate fi de mare folos chiar în era zborurilor supersonice și cosmice. Astfel, specialiștii leningrădeni văd în dirijabil un prețios auxiliar în construcții. „Macaraua zburătoare" proiectată de ei va putea ridica greutăți de 3—5 tone pînă la înălțimea de 500 m înălțime și, ceea ce este mai interesant, va fi capabilă să plutească un timp pe loc. Aflată în construcție, ea va fi folosită în curînd la înălțarea rafinăriei de petrol de la Kiriși.

Domeniile în care vechiul și totodată noul vehicul va aduce servicii sînt tot atît de numeroase și variate, încît merită să fie citate chiar cu riscul de a ne repeta. Să începem cu exemplul cuptoarelor de ciment. Actualmente, înainte de a fi expediate, ele trebuie să fie „tăiate în bucățele", ceea ce implică reconstituirea lor la destinație. Dacă sînt transportate cu trenul, circulația în sens invers trebuie neapărat oprită. Dirijabilul, mai puternic decît elicopterul, ar fi aici singura soluție. Tot de transportul volumelor și greutăților mari se interesează geologii, căci e mult mai simplu să expediezi o sondă de foraj pe calea aerului decît să croiești un drum nou în taiga, să demontezi și remontezi sonda.

Și ce vehicul ar putea încărca o întreagă expediție geologică cu oameni, mașini, instalații, aparate și locuințe? Din cauza condițiilor climatice, în Siberia tractoarele și vehiculele pentru orice teren nu se deplasează pentru prospectare mai mult de patru luni pe an — și atunci doar pe piste special amenajate. În restul anului utilajele zac degeaba. Direcția geologică din Novosibirsk a calculat că două dirijabile mici, cu cîte 15 specialiști la bord pot efectua într-un sezon de activitate, munca cîtorva echipe cu un efectiv total de 2000 de oameni.

Atrăgătoare sînt perspectivele dirijabilului și în silvicultură. Se apreciază că un aparat cu o capacitate de ridicare de 200 tone va transporta 200 de metri cubi de lemn la 1000 km distanță în 10 ore. În caz de incendiu același aparat încărcat cu apă va trimite o ploaie torențială asupra pădurii în flăcări. Medicii propun chiar utilizarea dirijabilelor în chip de sanatorii pentru astmatici și bolnavi de plămîni. Proiectul nu e utopic, căci din punct de vedere tehnic, este de conceput să se construiască uriași ai aerului care să înconjoare de mai multe ori Pămîntul fără să se reaprovizioneze cu combustibil.

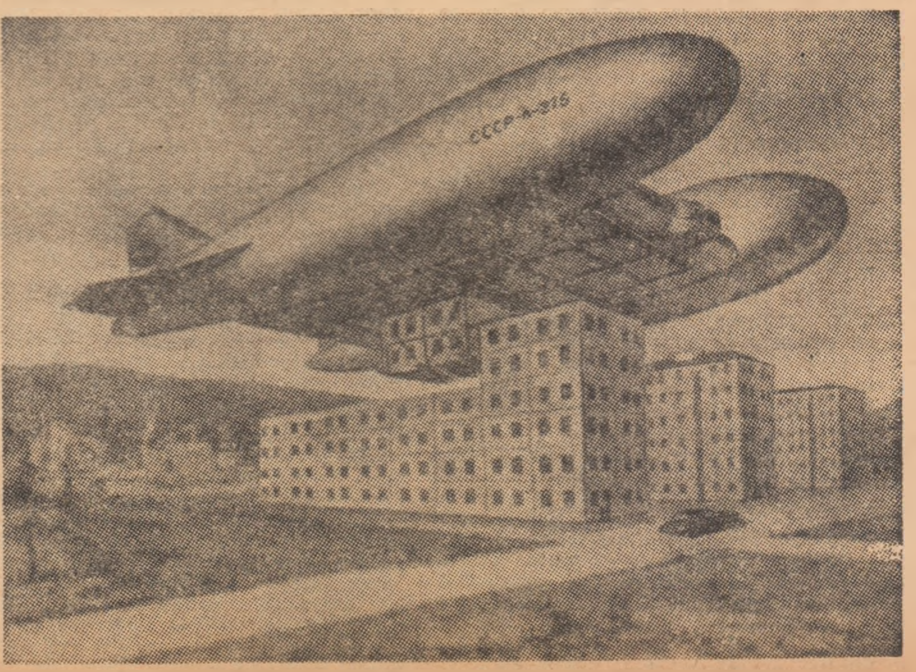

Dirijabilul în versiune nouă ca formă și activitate

reportaj reportaj reportaj reportaj

EVADAȚII

II.

Un „Heinkel" și-a schimbat destinația...

Rănit în iulie 1944 într-o luptă aeriană cu hitleriștii, pilotul sovietic Mihail Deviataev s-a aruncat cu parașuta din avionul în flăcări. Internat în lagărul din insula Usedom, lui Deviataev i-a încolțit în minte ideea unei evadări efectuate împreună cu un grup de prizonieri sovietici care lucrau, ca și el, pe aerodromul din insulă. În acest scop intenționau să captureze un bombardier german.

8 februarie 1945 : mult așteptata clipă a evadării.

În cele din urmă paza ne lăsă să intrăm pe aerodrom. Trebuia însă să-l așteptăm pe maistru. În zilele acelea, lucram la repararea unor caponiere *) și ne însoțea un bătrîn maistru german, care răspundea de partea tehnică. Bătrînul avea o înfățișare și niște obiceiuri ciudate, chiar amuzante. Venea la lucru îmbrăcat într-un palton subțire, cu guler îngust, plisat, iar pe cap purta o șapcă cu apărătoare pentru urechi. Numai pantofii erau moderni. Paltonul și-l încingea cu un centiron ofițeresc, de care era prins un pistol automat (toți cei care veneau în contact cu deținuții trebuiau să fie înarmați). Era scund și miop, se purta simplu și se dovedea din cale afară de credul. Și acum era îmbrăcat foarte ușor, ceea ce ne convenea de minune, căci în felul acesta trebuia să dea tot mai des fuga la foc ca să se încălzească.

Se crăpa de ziuă. În lumina tulbure a zorilor începeau să se deslușească siluetele întunecate ale construcțiilor și avioanelor de pe aerodrom. Bătea un vînt rece, care alunga pe cer crimpeie de nori, dar duduitul puternic al motoarelor și sclipirile scurte ale farurilor verzui de la autocisterne și bombardiere arătau că, după cîteva zile de acalmie impuse de vremea proastă, importanta bază aviatică Usedom își relua obișnuita activitate. Zbururile n-ar fi constituit un impediment pentru noi, dimpotrivă, ne-ar fi ajutat sigur la realizarea planului : printre aparatele care decolau sau se îndreptau spre pista de zbor ne-am fi putut strecura mult mai ușor spre avionul „nostru". Important era ca **Heinkel**-ul să fie la locul lui. Norii și zăpada care fulguia ușor nu mă îngrijorau deloc ; puteam zbura și pe o asemenea vreme.

În cele din urmă maistrul se opri și începu să explice lui Nemcenko și Sokolov cum trebuia să astupăm pîlniile făcute de bombe. Apoi arătă cu mîna într-o direcție spre care Sokolov porni numaidecît. Socotindu-și misiunea încheiată, bătrînelul se depărtă.

O festă sinistră

Trecurăm mai întîi pe lîngă avioanele de vînătoare, ale căror elice se învîrteau de zor, și ne oprirăm nu departe de un **Junkers** cu motoarele duduind. Între două caponiere se căscau niște gropi proaspete, dintre care cîteva se aflau chiar pe pistele parcurse în toate direcțiile de avioanele ce rulau spre start.

— Le vom astupa, ne spuse Sokolov, care explică în germană sentinelei ce treabă aveam de făcut.

După ce tasarăm bine pămîntul, Nemcenko ne porunci să mergem mai departe. Încolonați, cu lopețile pe umăr, unul dintre noi ducînd legătura cu vreascuri la subsuoară, pornirăm în marș spre alte gropi. Se luminase bine, încît aerodromul se vedea ca-n palmă. Încărcate cu bombe, **Junkers**-urile se îndreptau, unul după altul, spre start, unde o femeie în uniformă de culoare închisă semnaliza cu ajutorul unor steguțe. Într-acolo porniră și avioanele de vînătoare **Focke-Wulf**, care decolau două cîte două.

Pe aerodrom existau multe pîlnii. Conștienți însă că nu trebuia să ne depărtăm de locul unde se afla parcat **Heinkel**-ul „nostru", Sokolov și Nemcenko nu voiau să ne ducă la celălalt capăt al pistei de zbor, ci ne țineau în preajma aparatului cu pricina. Le înțelegeam perfect intențiile și ne mișcam cît mai încet. Văzînd că aveam mult de lucru, SS-istul ne porunci să aprindem focul. I-am executat ordinul cu mult zel. Bucata de metal, cu ajutorul căreia aveam de gînd să-i facem de petrecanie, ajunsese la Krivonogov, care o ascunsese sub haină.

Încordarea creștea. Se apropia clipa hotărîtoare.

După ce terminarăm de astupat alte cîteva gropi, o pornirăm mai departe, în căutare de noi pîlnii. Am mers așa o bucată de vreme, de-a lungul locurilor unde parcau avioanele. Deodată am zărit o caponieră liberă ; cred că **Junkers**-ul desemnat să staționeze acolo nu se înapoiase din cursă de cîteva zile, pentru că nu lăsase nici o urmă vizibilă. Alături, la circa zece metri distanță, cîțiva mecanici pregăteau de zbor un bombardier : îi încălzeau motoarele și îl încărcau cu bombe. Am îmbrățișat cu privirea cîmpul : o caponieră liberă, un avion cu două motoare în funcțiune și doar o mînă de oameni în preajmă... Îmi venea să strig în gura mare tovarășilor mei să se oprească, căci era cît pe ce să trecem de **Junkers**-ul gata de zbor.

— Capturăm acest avion, i-am spus pe un ton destul de ridicat lui Sokolov. Lîngă el nu se află nici un pilot, ci doar doi tehnicieni. Vezi, în cabină e unul, iar pe o aripă altul. Vanea, urcă-te în cabină ! Eu cu Nemcenko ne cățărăm pe aripă.

Auzindu-mă, echipa porni spre caponiera goală. Eu urmăream încordat **Junkers**-ul, căci de pregătirea lui depindea în mare măsură realizarea planului nostru...

Începu să duduie încă un motor al avionului „nostru". A patra elice porni și ea să se învîrtească lin — deci și acest motor urma să intre curînd în funcțiune. Ne-am apropiat de caponiera liberă. Mai aveam de făcut doar cîțiva pași. Dar ce să fie asta ? Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Una din aripi n-avea un eleron.

— Aparatul nu e bun, nu va decola — am rostit cu glas tunător, ca să audă toți și să înțeleagă că nu trebuiau să meargă mai departe. Ceilalți încremeniră, de parcă s-ar fi izbit de un obstacol invizibil.

Văzînd că, fără să le fi ordonat cineva, prizonierii se apropiaseră de un avion cu motoarele în funcțiune, sentinela înțelese despre ce era vorba și răcni :

Stăteam strînși laolaltă, obosiți și buimaci. Ce se va întîmpla cu noi ? În ce cumplită încurcătură ne vîrîsem și de ce ?

Eram disperat. Și dacă am fi ucis sentinela ? Cum de n-am observat la timp defectul ? De ce nu mi-am dat seama că, din moment ce lîngă el nu erau piloți, însemna că avionul nu putea zbura ?

Mi-aș fi pus bucuros capăt zilelor, ca să nu mai simt toată povara apăsătoare a vinei, să nu mai văd privirile încărcate de reproș ale tovarășilor mei. Oare cumplita greșeală nu mai putea fi reparată acum, în ceasul al doisprezecelea ?

Dar nu eram în stare să facem nici o mișcare. Continuam să privim încremeniți avionul care ne jucase o festă atît de sinistră. Abia de auzeam răcnetele sentinelei, care revărsa asupra noastră un potop de întrebări. De ce venisem acolo ? De ce ne apropiasem atît de mult de avion ? Ce treabă aveam de făcut ?

„De data aceasta nu scăpăm cu viață"

Alarmați de urletele SS-istului, tehnicienii germani începură și ei să se agite. Niciodată pînă atunci nu se mai apropiaseră prizonierii — și încă în grup — de un avion ! Punînd mîna pe lopeți, tehnicienii dădură buzna spre noi ca să se apere pe ei și, totodată, aparatul.

— **Zurück ! ! !**

SS-istul spumega de furie. Nu-și putea ierta că se lăsase atît de ușor dus de nas : perfect edificat asupra intențiilor noastre, el se năpusti asupra celor de la marginea grupului și, înjurînd de mama focului, începu să-i lovească cu patul armei pe unde nimerea.

— **Schnell ! Schnell !**

Apoi îl chemă pe Sokolov și-i ceru să conducă brigada spre hangare. Voia probabil să ne ducă într-un loc unde se aflau mai mulți SS-iști, ca unul dintre noi să plătească cu viața pentru imprudența mea.

— Fă în așa fel încît să n-ajungem la hangare, i-am șoptit lui Sokolov.

El mă privi disperat, mai alergă cîțiva metri, apoi se lăsă să cadă în zăpada care se topea. Sentinela vru să-l izbească cu arma. Dar el se ridică puțin, sprijinindu-se în mîini, și i se adresă cu ton rugător :

— Domnule fruntaș, mi s-a dat ordin să punem la punct caponiera liberă. Ce aveți cu noi ?

După o clipă de ezitare, SS-istul răcni :

— **Halt !**

— Domnule fruntaș, continuă Sokolov, trebuia să reparăm caponiera !

Sentinela încă mai ezita. Dacă Sokolov îl mințea ? Dar la urma-urmei, ce puteau face niște prizonieri cu un **Junkers** ?

În cele din urmă SS-istul cedă și ne conduse spre caponieră. Dar era cu ochii în patru. Noi ne apucarăm însă cu atîta zel de o muncă inutilă și absurdă, încît în adăpost se stîrni un nor de zăpadă de nu se mai vedea om cu om. Dar se pare că eforturile noastre nu-l impresionau pe SS-ist, care se oprise la circa treizeci de metri de noi și stătea cu mîna pe armă. În cele din urmă frigul îi veni de hac. Începu să bată pasul pe loc și-și vîrî mîinile în mînecile mantalei. Se apropia ora prînzului.

— Au început să înveleasă motoarele **Heinkel**-ului, strigă cineva din grupul nostru.

Asta însemna că în curînd tehnicienii aveau să părăsească aerodromul. Dacă nici acum nu ne puneam în aplicare planul, pe urmă ar fi fost prea tîrziu.

— Adunați niște vreascuri ! Trebuie să amintim sentinelei de foc, am șuierat eu printre dinți.

SS-istul mușcă din momeală. Ne aruncă bricheta și mănunchiul de crengi adunat în grabă începu să troznească în flăcări. Cîțiva dintre noi încercară să se apropie de foc, dar sentinela izbi pe unul cu patul armei. Astfel, SS-istul își semnă singur sentința de condamnare la moarte.

Conform planului, lovitura de grație trebuia să i-o dea Krivonogov, care i se și plasase în spate. Ca să abat atenția „paznicului" de la viitorul lui călău am pornit-o spre el. SS-istul mă privea fix, dar nu-și putea da seama ce urmăresc, de ce înaintam spre el cu mîinile goale. Am mai făcut cîțiva pași și, la un semn al meu, Krivonogov lovi cu sete. Izbitura, puternică ca fulgerătoare, doborî imediat pe nemțul la pămînt.

Fiecare clipă era extrem de prețioasă. Am pornit în fugă, împreună cu Sokolov, spre bombardier. Dar încrederea noastră în punctualitatea germană era cît pe ce să ne coste viața. Ne-am apropiat de caponieră și am început să ne tîrîm ca să nu fim văzuți. Deodată însă am auzit niște voci. Ne-am zvîrlit cu fața în zăpadă. Era limpede că mecanicii nu plecaseră încă.

— Dacă unuia îi va trece prin minte să iasă prin ușa din spate, va fi vai și amar de noi, i-am spus eu lui Sokolov. De data aceasta nu vom mai scăpa cu viață.

Am înaintat încet spre un ungher în care se afla o rețea de camuflaj și ne-am ascuns în spatele ei. De acolo puteam urmări bine mișcările mecanicilor. Într-adevăr, își terminaseră treaba și acum își strîngeau sculele. În sfîrșit se îndreptară spre ieșire. Am așteptat cîteva clipe și ne-am năpustit spre avion. Ce mare era ! M-a cuprins teama. În partea de jos, avea o ușă de acces ; am apăsat pe un dispozitiv ca s-o deschid, dar era încuiată cu un lacăt. M-am îndreptat spre trapa de bombe, însă nici ea nu voia să se deschidă.

— Ajută-mă să urc pe aripă, i-am spus lui Sokolov.

Degetele-mi alunecau însă pe metalul umed, iar Volodea nu avea destulă putere să mă sprijine. Am căzut în zăpadă. În clipa aceea am zărit un clește și am izbit cu el în lacăt, dar era prea mic ca să-l poată sparge. În cele din urmă, am izbutit să găsesc o unealtă, sub loviturile căreia duraluminiul cedă. Am pătruns în avion. Fuzelajul era uriaș, aproape de mărimea unei case. M-am repezit în cabină. Înălțimea la care mă aflam, dimensiunile cabinei, marele număr de dispozitive, butoane, fire, semnalizatoare, totul mă ului.

Mihail Deviataev
Anatoli Horunji

(Va urma)

Nereușita evadării s-ar fi soldat cu o unică pedeapsă pentru toți cei implicați : moartea. Clișeul de mai sus a fost realizat într-un lagăr german de prizonieri în primăvara anului 1942

*) *Caponieră — construcție fortificată. În cazul de față adăpost pentru avioa-*

ACTORI FĂRĂ MACHIAJ

Viktoria Fiodorova

Deşi n-are decît 22 de ani şi este încă studentă la Institutul unional de cinematografie, Viktoria Fiodorova e actriţă consacrată. A propulsat-o spre celebritate scurtmetrajul artistic „Doi îndrăgostiţi", mică bijuterie şlefuită de Mihail Boghin, regizor debutant în 1965: în filmul care a cucerit atunci medalia de aur la Festivalul internaţional de la Moscova (şi după aceea multe alte premii în străinătate), Viktoria interpreta dificilul rol principal al fetei surdomute.

Deşi fiica unei foarte populare actriţe sovietice, Zoia Fiodorova, Viktoria nu şi-a făcut de mică un ideal din scenă sau ecran. În şcoală o pasiona geografia şi se vedea mai curînd o versiune

modernă şi feminină a lui von Humboldt decît vedetă de cinema. Dar a reşit prin a merge pe urmele mamei, care a rămas şi azi pentru ea autoritatea supremă în viaţă şi în artă.

Alţi mentori pe care îi iubeşte: regizorii Mihail Boghin şi Lev Kulidjanov, „pentru că respectă actorii şi nu-i consideră nişte simple manechine. Nu e deloc amuzant să faci pe papagalul".

Actorii preferaţi: Anatoli Papanov şi Iuri Nikulin. Şi o explicaţie pentru această preferinţă: „În jocul lor continuă viaţa. Rolul se naşte sub ochii spectatorului ca un ţesut viu, nu e asamblat din piese prefabricate". Din aceleaşi motive îl consideră pe Gérard Philipe cel mai mare actor pe care l-a văzut vreodată.

Cînd pregăteşte un rol, Viktoria Fiodorova vede adesea filmul în vis, în special scenele dificile. În astfel de cazuri este propriul său regizor.

Îi face plăcere popularitatea, dar înţelege foarte lucid că viaţa e necruţătoare cu iluziile şi că totul se obţine şi se păstrează prin muncă.

Acum turnează în filmul „Crimă şi pedeapsă", după celebrul roman al lui Dostoevski. Lev Kulidjanov a distribuit-o în rolul Avdotiei, sora lui Raskolnikov. Fiind puţin superstiţioasă, nu-i place să vorbească despre noul ei rol. Pînă ce filmul nu-i gata, nu suflă o vorbă, rezistînd eroic insistenţei speţe a gazetarilor.

CINEMA

Unde erai cînd s-a stins lumina?

New Yorkul în întuneric — o viziune realmente apocaliptică. Oraşul-gigant, oraşul perpetuum mobile, paralizat pe neaşteptate de o pană de curent, silit să-şi oprească toate motoarele fantasticei sale maşinării urbane. Străzile blocate de automobile, trenurile de metro imobilizate peste zece milioane de oameni întîi nedumeriţi, apoi, treptat, cuprinşi de panică, simţindu-se ca în preajma sfîrşitului lumii... Şi peste toate, vocea neobosită a crainicului din radiourile cu tranzistori, vorbind într-una, încurajînd, glumind, dînd exemple de fapte frumoase şi de altele mai puţin frumoase. Căci pe întuneric se întîmplă şi bune şi rele, nu toţi ţin să intre în împărăţia cerurilor.

De pildă: tînărul contabil al unei societăţi pe acţiuni, care şi-a văzut spulberat visul de a deveni preşedintele consiliului de administraţie, pune mîna frumuşel pe toţi banii companiei şi fuge cu ei. Cînd, printr-un concurs de împrejurări, servieta doldora de bancnote ajunge totuşi în birourile poliţiei, tînărul se foloseşte de pana de curent pentru a se erija în salvatorul banilor: i-a luat ca să-i ştie la adăpost. Impresionaţi de atîta grijă şi prevedere, acţionarii îl aleg cu unanim entuziasm preşedinte, bucuroşi că averea lor a încăput pe mîini bune. Ce-i drept, mîinile sînt bune şi în general nepătate, furtul n-a fost decît un dor de răzbunare şi probabil că nu se va mai repeta.

Sau de o altă pildă: o celebră actriţă de teatru, fala Broadway-ului, e gata să-şi abandoneze cariera pentru a fi numai soţie şi în perspectivă mamă. Întorcîndu-se acasă fiindcă spectacolul s-a amînat din lipsă de curent, îşi găseşte soţul cu ziarista care venise să-i ia ei un interviu şi rămăsese să-l... continue cu el. Cei doi nici nu observaseră că nu-i lumină, obscuritatea fiind exact ceea ce le trebuia.

Actriţa pleacă de acasă furioasă şi ajunge la vila pe care o are în suburbiile New York, unde, ca să-şi înece amarul, umple un pahar de coniac, pune în el o doză puternică de somnifere, bea jumătate şi adoarme buştean. Cealaltă jumătate o va bea contabilul, care în fuga lui cu banii ajunge din întîmplare acolo, şi adoarme şi el buştean în acelaşi pat. Aşa îi va găsi soţul actriţei, care îşi iubeşte soţia şi a pornit după ea să o împace.

Muzica este hobby-ul tinerei actriţe Valentina Telicikina care, după „Ziaristul" lui Gherasimov, face film după film

Pînă la urmă totul se descurcă şi se încheie cu bine, ca în orice comedie care se respectă. Căci toate acestea se petrec în comedia americană „Unde erai cînd s-a stins lumina?", inspirată din încurcăturile provocate de pana de curent care a cufundat anul trecut New Yorkul în întuneric.

Rolul actriţei este interpretat de Doris Day, care de ani de zile se menţine în primele locuri ale clasamentului popularităţii. De ce o simpatizează atîta spectatorii? Fără îndoială, fiindcă este o comediană excelentă. Dar mai sînt şi alte comediene excelente. Atunci? Probabil fiindcă reprezintă tipul femeii obişnuite. Dacă Brigitte Bardot sau Raquel Welch sînt „vampe devoratoare", Stefania Sandrelli sau Catherine Deneuve ingenue angelice. Doris Day e femeia oarecare. Arată ca noi toate, se îmbracă ca noi toate, se piaptănă ca noi toate. Toate acestea sînt măgulitoare pentru spectatoare. Desigur, interpreta mai posedă şi un secret al tinereţii prelungite, care nu-i chiar la îndemîna tuturor. La vîrsta ei (Doris Day e soacră, avînd o noră tot actriţă, Candice Bergen), arată atît de bine în rolul unei femei de maximum 30 de ani, încît e greu să crezi că are ceva mai multişor.

I. Kristova

PICTURĂ

Drama „Cinei cea de taină"

Cînd vine iarna la Milano, în atmosfera oraşului se împrăştie tone de reziduuri rezultate din arderea combustibilului folosit la încălzirea clădirilor. Sub formă de pulbere extrem de fină, aceste reziduuri se amestecă cu gazele de eşapament emanate de cele opt sute de mii de maşini care circulă permanent pe străzile oraşului. Amestecul de funingine şi ceaţă se infiltrează pretutindeni, în cele mai mici fisuri. „Smogul" milanez s-a strecurat şi pînă la una dintre marile capodopere ale picturii din toate timpurile — „Cina cea de taină" a lui Leonardo da Vinci.

Cu anii, geniala frescă şi-a pierdut coloritul iniţial, din pricina umezelii a căpătat o tentă întunecoasă şi s-a acoperit cu un strat cafeniu închis. Drama „Cinei cea de taină" durează de mai bine de patru secole. Ea începe la 1465, cînd călugării dominicani au înălţat mănăstirea Santa Maria delle Grazie într-un cartier din Milano care stă pe un sol umed şi sfărîmicios. În trapeza mănăstirii, pe peretele dinspre nord, Da Vinci a pictat „Cina cea de taină".

Primele urme de umezeală au apărut pe tablou încă din timpul vieţii artistului. O dată el a fost chemat grabnic să se lămurească ce e cu petele închise ivite în colţul stîng al compoziţiei, peste marginea feţei de masă. Dar Leonardo n-a putut face nimic. După 80 de ani, în 1568, pictorul Vasari a descoperit infiltraţii de apă şi mucegai. **„Originalul lui Leonardo — scria Vasari — se află într-o stare atît de jalnică, încît imaginea se desluşeşte cu greu şi tot tabloul pare o pată imensă".**

În 1652 starețul mănăstirii a luat o hotărîre monstruoasă dispunînd să se facă o uşă în peretele respectiv. În felul acest a dispărut pentru totdeauna acea parte a frescei unde erau pictate picioarele lui Christos şi ale cîtorva apostoli. Mai tîrziu în mănăstire s-a instalat închiziţia şi trapeza a devenit magazie de fîn.

Regii spanioli şi francezi au încercat în repetate rînduri să desprindă tabloul din zid şi să-l aducă în proprietatea lor, dar fără rezultat.

În 1796 Milano a fost ocupat de armata lui Napoleon. La Santa Maria delle Grazie s-a instalat un regiment de dragoni, iar trapeza a fost transformată în grajd. Caii erau priponiţi de inele bătute în perete. Dragonilor le plăcea să se amuze ţintind cu pietre în siluetele abia desluşibile create de geniul lui Leonardo. După o jumătate de secol, timp de trei ani s-au făcut acolo stăpîni husarii austrieci.

Dar cu asta aventurile greu încercatei fresce n-au luat sfîrşit. Ea a mai avut de înfruntat o primejdie cumplită. În august 1943, în cursul unui bombardament trapeza a fost lovită în plin. Printr-o minune n-a rămas în picioare decît peretele cu tabloul lui Leonardo, care fusese protejat de cîţiva saci cu nisip. Un an întreg acest perete acoperit cu o foaie de cort, s-a înălţat singuratic printre ruine sub bătaia vîntului şi a ploii.

Lucrările de restaurare au început în 1947 şi au durat pînă în 1954. Ele au fost executate de Mauro Pelliccioli, specialist de elită, care a mai salvat şi alte capodopere celebre intrînd în istoria artei.

În vara aceasta fresca a stat din nou în atenţia restauratorilor. Întruniţi la Milano, ei au făcut analize microbiologice, chimice şi fizice pentru a stabili natura stratului care s-a depus în ultima vreme. Analizele au arătat că vinovatul e „smogul" milanez. Atacul acestuia pune în primejdie nu numai aspectul estetic al tabloului, el îl ameninţă cu distrugerea totală în cazul schimbării bruşte — foarte posibile — de temperatură şi umiditate.

În nobila bătălie pe care au pornit-o specialiştii pentru salvarea frescei, au fost mobilizate şi dispozitivele electronice de calcul. Cu ajutorul lor se va crea pentru „Cina cea de taină" un mediu nou şi propice, care va păstra această capodoperă spre bucuria generaţiilor viitoare.

(După „Za rubejom")

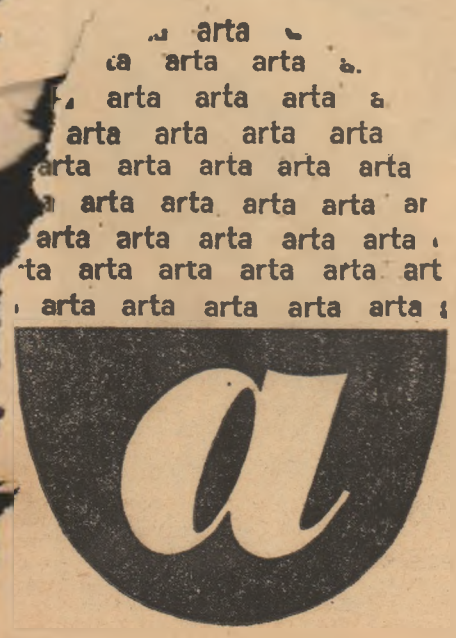

Fără cuvinte

ASTRONAUTICĂ

De la modul la uzina lunară

Prin analogie cu cele întîmplate pe Pămînt atunci cînd oamenii au dat de un continent sau ţinut nou, se poate deduce că „descoperirea" Lunei va fi urmată de explorarea şi apoi de exploatarea ei. Or, ultimele două operaţii reclamă şederea mai mult sau mai puţin îndelungată a unui număr variabil de persoane care trebuie cazate, hrănite, transportate dintr-un loc în altul etc. Cu alte cuvinte, nu se poate începe nici o treabă înainte de instalarea unor baze.

Primele baze de explorare, care vor avea modesta misiune de a aduna date şi a face cercetări pe termen scurt, nu vor fi prevăzute decît cu unul sau doi moduli lunari (locuinţă şi laborator) şi o cantitate mică de material lansat fie înainte, fie după astronauţi: un vehicul pentru Lună, precum şi rezerve de hrană şi combustibil. Stadiul următor va consta în construirea unor baze ştiinţifice semipermanente, probabil pe locul unei baze de explorare. În fine, colonia permanentă, care. după unii specialişti poate fi realizată pînă

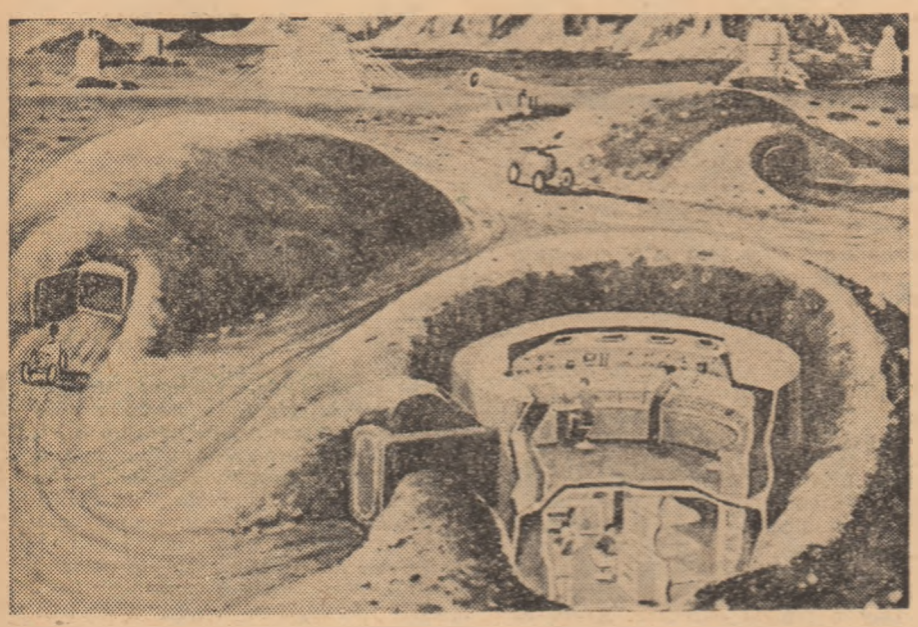

O astfel de bază permanentă pentru 25—30 de cercetători poate deveni realitate peste zece ani

în zece ani, se va înălţa din temelii pe un amplasament ales cu grijă sau va rezulta din mărirea unei baze ştiinţifice existente. Dat fiind că o colonie este prin definiţie autonomă, ea va trebui să exploateze la maximum resursele Lunei şi chiar să furnizeze combustibil pentru misiunile interplanetare. Instalarea coloniei se va face treptat pornind de la moduli relativ simpli — locuinţă, laborator, centrală energetică, serviciu de întreţinere — şi ajungînd la instalaţii din ce în ce mai complexe, chiar la uzine de extragere a hidrogenului şi oxigenului din rocile lunare. Pînă la urmă colonia va avea tot confortul modern.

Aproape mai mult decît pe Pămînt, orice construcţie mai importantă va trebui să fie adaptată condiţiilor de mediu. Fantezia proiectanţilor nu se va putea manifesta decît în limite foarte strînse. Complexul va fi amplasat pe un teren propice structurilor de suprafaţă, dar şi amenajării de spaţii subterane, alunizării ca şi decolării. În ce măsură vor fi utilizate materiale de construcţie locale nu se ştie încă, dat fiind că nu s-au tras concluziile asupra compoziţiei lor. Absenţa presiunii atmosferice va impune sarcini noi structurilor locuite, iar necesitatea presurizării interioare va aduce cu sine anumite forme (cilindrică cu extremităţile rotunjite, de pildă). Datorită gravitaţiei reduse şi „climei" constante, clădirile vor fi foarte stabile şi aproape că se vor putea lipsi de fundaţii. Singurul pericol care se conturează îl constituie mişcările seismice ale scoarţei lunare. Lucrările de construcţie vor trebui să fie cît mai simple, compunîndu-se din moduli de tipul jucăriei „cuburi de construcţie".

Bazele amplasate pe sol sînt uşor de asamblat, uşor de folosit şi uşor de extins. În schimb asigură doar o slabă protecţie împotriva radiaţiilor şi meteoriţilor. La subsol această protecţie e infinit mai bună, iar în caz de avarii oxigenul din interior se pierde mai încet. Dar montarea modulilor şi legătura dintre ei sînt mult mai dificile, iar repararea lor pe la exterior e imposibilă. Mai nimerită pare să fie deci o construcţie îngropată pe jumătate şi acoperită cu material lunar. Soluţia preconizată în prezent prevede înălţarea locuinţei şi modulilor de lucru la suprafaţă, instalarea tunelelor de legătură între moduli şi apoi acoperirea întregii baze, pentru a o proteja împotriva meteoriţilor şi a o izola termic, problemă foarte greu de rezolvat pe un astru unde la „prînz" termometrul urcă pînă la 120°C.

În afară de controlul termic şi protecţia împotriva meteoriţilor şi radiaţiilor, crearea unui mediu de viaţă pe Lună implică şi menţinerea unui echilibru între atmosferă, apele şi lichidele reziduale, deşeurile solide şi alimentare. Cu ce fel de „aer" se poate mulţumi omul? Pînă acum oxigenul pur s-a dovedit satisfăcător, dar, din motive fiziologice şi pentru a reduce riscul de incendiu, se întrevede amestecarea lui cu azot sau heliu. La început exploratorii lunari vor trebui să-şi aducă aerul, apa şi alimentele necesare pentru toată durata misiunii; avînd în vedere greutatea proviziilor şederea le va fi scurtă. Căci o persoană are nevoie pe zi de 910 g hrană deshidratată, 910 g oxigen şi circa 2,720 litri de apă (calculate la greutatea de pe Pămînt). Procurarea, regenerarea şi recuperarea oxigenului şi apei vor fi deci procese indispensabile în colonia lunară. Există două surse de oxigen, ambele pornind de la astronauţi: bioxidul de carbon expirat (conţinînd circa 82 la sută din oxigenul necesar respiraţiei) şi apa produsă de metabolism (400 g pe om şi pe zi, din care 360 g sînt oxigen). Rezultă în total 1,11 kg pe zi şi pe om, adică ceva mai mult decît strictul necesar. Oxigenul poate fi regenerat prin procedee chimice sau de către celebrele alge verzi, care ar furniza concomitent şi hrană. De aceea se şi află *Chlorella* la loc de cinste în momentul de faţă. Sînt şanse ca apa să poată fi extrasă şi din unele minerale în care se găseşte sub formă de combinaţii. În orice caz, indiferent de provenienţă (Pămînt sau Lună) cantităţile mari de apă pun probleme de depozitare, pentru a evita contaminarea şi îngheţarea lor. De aceea rezervoarele bine izolate în subsol reprezintă probabil cel mai bun sistem de stocare.

Dar deşeurile? Şi aci există două posibilităţi. Prima constă în integrarea lor în circuitul vieţii pe Lună prin recuperarea a tot ce s-ar putea folosi, ca de pildă apa eliminată de oameni. Prioritate se pare însă că are a doua variantă, adică eliminarea integrală a deşeurilor. Cele neorganice urmează să fie arse în oxigen sau îngropate în containere. Cele organice prezintă riscul unei contaminări cu microbi şi de aceea trebuie tratate mai întîi chimic sau fizic, lucru destul de dificil. Probabil că vor fi lăsate un timp în vid şi expuse la radiaţii, după care vor fi îngropate.

În încheiere cîteva cuvinte despre o altă problemă esenţială: aprovizionarea cu energie a bazelor lunare. Cît timp vor fi de mici proporţii, bazele se vor mulţumi probabil cu pile solare şi baterii cu combustibil. Cînd se vor ridica la rangul de „colonii", ele vor apela la energia nucleară.

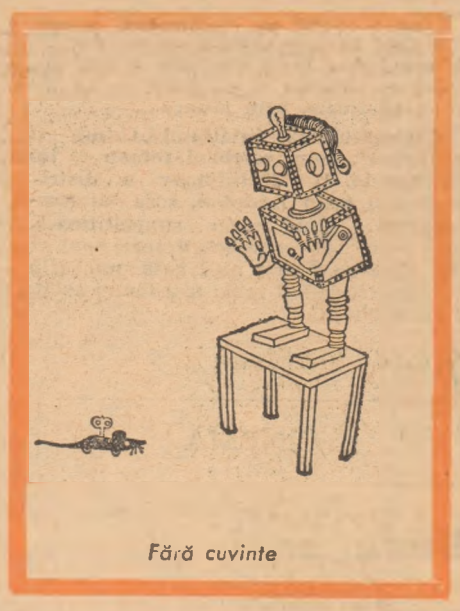

Fără cuvinte

BIOLOGIE

Ciorile din America nu ştiu franţuzeşte

Pe multe din marile aerodromuri ale lumii, înainte de decolarea şi aterizarea avioanelor, răsună din toate părţile ţipete de păsări anunţînd apropierea unei primejdii. Înregistrate pe bandă de magnetofon, ele au menirea să alunge zburătoarele din calea avioanelor. Efectul este surprinzător. La început, printre păsări se stîrneşte o larmă cumplită pentru ca în clipa următoare să se ascundă care pe unde poate. Aşa cum arătam şi cu alt prilej, mobilul acestei măsuri este faptul că de foarte multe ori păsările nimereau în turbinele avioanelor, provocînd avarii. Există, de altfel, şi alte domenii în care cunoaşterea „limbajului" animalelor aduce foloase indiscutabile.

Insectele, peştii, păsările şi maimuţele stăpînesc un limbaj destul de complex, chiar dacă uneori nu-l putem auzi decît cu aparate speciale. Printre peşti — a căror muţenie devenise proverbială — multe specii s-au dovedit adevăraţi palavragii. Specialiştii cunosc peste o mie de specii de peşti care comunică între ei prin semnale. Infrasunetele, pe care omul nu le aude, sînt interceptate de ei prin linia de culoare care le separă spinarea de abdomen. Sunetele obişnuite le percep cu urechea interioară. Cunoaşterea mecanismului de comunicare a peştilor îşi va găsi cu siguranţă întruchiparea în diverse aparate care să ademenească peştii în năvoadele pescarilor.

Limbajul cel mai complex şi mai evoluat caracterizează cetaceele, mai cu seamă delfinii. Ei posedă un „aparat radar" de-a dreptul uimitor, fiind capabil să deosebească vieţuitoarele după specii şi să determine cu multă precizie depărtarea pînă la diverse obstacole fie ele de piatră sau metalice. Pentru om sfera de aplicare a unor aparate portative atît de sensibile ar fi foarte mare.

ţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa ştiinţa
ştiinţa ştiinţa

Animale din aceeaşi specie dar trăind în zone geografice diferite „vorbesc" dialecte diferite şi nu întotdeauna se înţeleg. Mai curînd se înţeleg între ele animalele de specii diferite dar trăind într-o permanentă vecinătate. Strigătul coţofenei, de pildă, este interpretat de toate vieţuitoarele pădurii ca un semnal de alarmă. Păsările care populează stepele şi deşerturile îşi îmbogăţesc trilurile cu şuierăturile popîndăilor şi ale altor rozătoare. De remarcat că limbajul acestor animale este deosebit de bogat. De aceea, naturaliştii încercaţi pot spune, fără greş, ascultînd semnalul de alarmă lansat de popîndău, dacă de adăpostul lui s-a apropiat un om, un animal sau o pasăre. În sfîrşit, un ultim exemplu. Ciorile sau pescăruşii americani şi francezi nu se înţeleg între ei: semnalul de alarmă care produce panică pe un ţărm al Atlanticului nu mai are acelaşi efect pe celălalt ţărm.

Limbajul gesturilor este pentru animale cel puţin la fel de expresiv ca cel sonor, fiind dezvoltat mai cu seamă la insectele superioare (albine, furnici, termite), ca şi la vertebrate inclusiv peştii. Dar despre aceasta am scris cu alte prilejuri, aşa că nu vom mai insista.

Cel mai vechi mijloc de comunicaţie între necuvîntătoare este cel chimic. Îl utilizează îndeosebi microorganismele şi vieţuitoarele primitive. Masculii fluturilor de noapte îşi găsesc cu uşurinţă femelele după miros, chiar dacă distanţa dintre ei este de opt kilometri. „Radarele" lor chimice interceptează cele mai mici doze din substanţa aromată pe care o secretă femela. Şi peştii sînt foarte sensibili la mirosuri: substanţele chimice care se răspîndesc în apă dintr-o rană proaspătă în pielea unuia servesc pentru ceilalţi drept semnal de alarmă. Un grup de cercetători a făcut o interesantă experienţă pentru a verifica acest lucru. Au spălat în apă o bucată de piele de peşte proaspăt tăiat. Din această apă au turnat cîţiva milimetri într-un acvariu de 150 de litri. Într-o clipită populaţia acvariului s-a refugiat în colţurile cele mai ferite. Este de altfel ştiut că „ţipe-

Vorbăreţii

tehnica tehnica tehnica

tele" unui biban rănit plus mirosul de sînge atrag spre el rechinii de la depărtări mergînd pînă la un kilometru. S-a stabilit că rechinii se orientează îndeosebi după miros. Ca să nu mai vorbim de rolul primordial pe care îl joacă informațiile chimice în viața peștilor migratori.

Și viețuitoarele uscatului au mirosul deosebit de dezvoltat. Ele deosebesc fără greș cele mai vagi urme olfactive lăsate de animale din alte specii și tot după miros își descoperă și semenii. Multă vreme a fost pentru cercetători o enigmă faptul că substanțe chimice diferite se aseamănă ca miros iar unii compuși înrudiți au mirosuri diferite. În clipa de față însă se știe că organul mirosului nu deosebește compoziția chimică a substanțelor, ci forma și particularitățile moleculelor lor.

Cunoscînd cele de mai sus specialiștii pot crea mecanisme prin care să ademenească animalele în zone dinainte stabilite sau să împrăștie pe cele dăunătoare.

ANATOMIE

Pielea — blindajul organismului

Din vremuri străvechi oamenii visau să aibă corpul invulnerabil — să ne amintim de călcîiul lui Ahile — nebănuind că pielea este pentru organism un blindaj greu de înfrînt. Într-adevăr, trupul omenesc este protejat împotriva acțiunilor nefavorabile din exterior de circa 1,5 metri pătrați de material elastic extrem de rezistent. Stratul cornos de la suprafața pielii ne păzește de acțiunea diverselor substanțe chimice, care altfel ar pătrunde în sînge, otrăvind organismul.

Cînd temperatura coboară cu 40 de grade sub zero pielea are și ea nevoie de un înveliș — și pe cît mai gros cu putință

Foto : A.P.N.

Pe suprafața pielii se află în permanență o cantitate imensă de microbi, circa 40 000 pe centimetrul pătrat. La oamenii sănătoși microbii nu trec dincolo de acest zid. Stratul cornos, mediul acid care se formează ca urmare a transpirației, precum și însușirile protectoare ale celulelor epidermice fac ca microbii să nu găsească pe suprafața pielii un mediu favorabil. Permanenta descuamare fiziologică contribuie și ea la îndepărtarea substanțelor dăunătoare organismului.

Epiderma joacă un rol important în schimbul de căldură al organismului. Cînd temperatura mediului înconjurător variază are loc excitarea simultană a unui grup de receptori nervoși aflați în vasele pielii, de unde impulsurile pornesc spre sistemul nervos central. La semnalele acestuia din urmă vasele pielii răspund prin dilatarea sau contractarea pereților lor, accelerînd sau încetinind cedarea căldurii. Același proces este reglat și de glandele sudoripare.

Blindajul viu al organismului uman este în același timp un fel de fabrică chimică. În compoziția lui intră apă, în proporție de 70 la sută. Dar glandele sebacee din piele mai secretă grăsimi, acizi grași, colesterină și alte substanțe iar glandele sudoripare — clorură de sodiu și de potasiu, uree, urme de acid uric și de proteine.

Pielea respiră — și nu în sens figurat ci la propriu. Organismul uman obține prin ea a 180-a parte din totalul oxigenului absorbit de el și elimină a 90-a parte din totalul bioxidului de carbon. Tot prin piele se elimină de 2-3 ori mai mulți vapori de apă decît prin plămîni. Ea participă activ și la schimbul de apă, azot, vitamine și hidrați de carbon.

În sfîrșit, carența de vitamine în organism se manifestă și în piele printr-o serie de modificări : hemoragie (lipsa vitaminei C), uscăciune (lipsa vitaminei A) etc. Unele tulburări ale sistemului nervos provoacă eczeme sau neurodermite. Alte boli ale pielii sînt în directă legătură cu metabolismul sau sistemul endocrin.

FIZIOLOGIE

Vederea nu e fotografică

Astronomul Johannes Kepler a fost primul care a comparat ochiul cu o cameră obscură pe al cărei perete posterior se proiectează imaginile. În generația următoare Descartes a încercat să demonstreze această afirmație. A făcut o gaură în oblonul unei ferestre și în ea a fixat un ochi de bou ca și cum animalul ar fi privit afară. Uitîndu-se pe la celălalt capăt al ochiului savantul a putut vedea imaginea grădinii, răsturnată și redusă la scară.

De atunci comparația dintre ochi și aparatul de fotografiat a fost reluată în mai toate manualele. Din punct de vedere anatomic ea este conformă cu adevărul ; dar între imaginea *optică* apărută pe retină și imaginea *mintală* pe care o avem despre un obiect s-a pus un semn de egalitate, ceea ce a creat confuzii în studiul vederii ca proces. Nu numai percepția dar și memoria vizuală, au fost adesea explicate prin teoria imaginii, de parcă omul ar înregistra mai întîi imaginile și apoi le-ar pune undeva la păstrare, așa cum lipește fotografiile într-un album. În felul acesta *memoria vizuală* a fost identificată cu o *memorie „fotografică"*.

În realitate nici percepția, nici memoria vizuală nu sînt niște simple procese de copiere. Noi nu vedem direct imaginea de pe retină, ci vedem *cu ajutorul* ei. Informațiile pe care le conține și care au venit pe calea undelor luminoase sînt preluate de sistemul nervos și folosite la elaborarea *imaginii interioare* a obiectelor. Aceasta este departe de a fi identică cu imaginea optică care se formează înapoia ochiului. Forma, așezarea și dimensiunile imaginilor de pe retină se modifică în fiecare clipă, fiind la cheremul celei mai mici schimbări de poziție. Percepția rămîne însă constantă : obiectele reale ne apar neschimbate și ocupînd același loc în spațiul tridimensional.

Așadar, studiul percepției vizuale trebuie să pornească de la descoperirea stimulului care acționează asupra sistemului nervos. Ce proprietăți ale imaginii optice sînt purtătoare de informații ? Pentru început să ne amintim că lumea pe care o privim tot timpul se compune mai cu seamă din *suprafețe* așezate sub diverse unghiuri

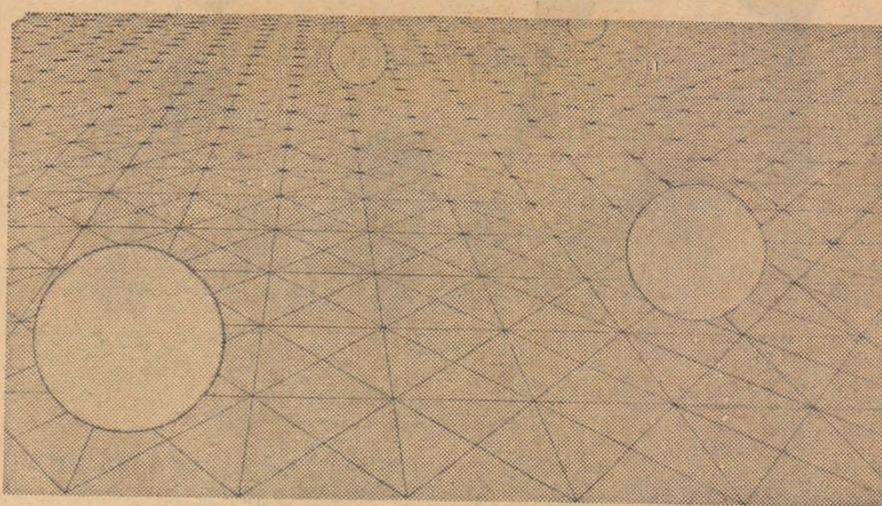

Care sferă e mai mare ?

și în diverse raporturi unele față de altele. Majoritatea suprafețelor au un *model* al lor, de pildă fibrele unui lemn, firele de iarbă de pe un cîmp, țesătura unei stofe. Căzînd pe asemenea suprafețe, lumina culege și transmite pe retină informații vitale cu privire la modul în care sînt dispuse obiectele. Astfel, conform principiului perspectivei, modelul suprafețelor mai îndepărtate apare pe retină mai compact decît cel al suprafețelor apropiate.

Priviți figura care reprezintă schematic o sală cu parchet pe jos în care niște copii și-au uitat mingile. Pe retină densitatea modelului crește proporțional cu distanța față de noi și ne dă un fel de „scară", grație căreia putem aprecia mingile. Ne dăm seama pe de o parte că acestea se află în locuri diferite și pe de alta că toate au aceeași mărime (pentru că acoperă porțiuni identice din model). Copiați acum numai cercurile pe o foaie de hîrtie albă. Veți constata că aveți într-un singur plan patru cercuri de diverse mărimi. Cu alte cuvinte raportul constant dintre un fundal și obiectele situate pe el este o prețioasă sursă de informații pentru aprecierea dimensiunilor exacte. În schimb, obiectele luate izolat dau pe retină imagini care-și modifică dimensiunile după distanța la care se află observatorul.

Să amintim că ochiul nu stă „liniștit", ci se mișcă în sacade, de circa 5 ori pe secundă, ceea ce înseamnă că de fiecare dată pe retină apare o nouă imagine. Mișcările ochilor sînt necesare, deoarece dacă ar sta pe loc nu am cuprinde cu vederea decît o zonă foarte limitată. Verificați afirmația privind fix un cuvînt de pe un text necunoscut. Veți descifra limpede doar o mică porțiune din jurul cuvîntului. Restul paginii pe care o vedeți periferic, va fi încețoșat. De aceea, ochii trebuie să se fixeze de mai multe ori pe un rînd, să se plimbe în cîteva rînduri pe un tablou sau un peisaj. Or, dacă imaginea mintală ar fi reproducerea celei de pe retină, ar trebui ca ea să fie parțială și să se modifice de cîteva ori pe secundă. După cum știm, lucrurile nu stau așa : vedem o pagină sau o scenă ca un tot, fără discontinuitate în spațiu sau timp. La rîndul ei, mișcarea obiectelor și variațiile consecutive ale imaginii retiniene contribuie la întregirea imaginii mintale.

Dacă comparația dintre ochi și aparatul de fotografiat ar fi valabilă, obiectul la care ne uităm ar trebui să stea nemișcat pentru ca să-l vedem limpede. În realitate, se întîmplă invers. De multe ori nu ne dăm seama de forma sau orientarea unui obiect decît dacă se mișcă, deoarece deformările pe care le suferă atunci imaginile retiniene furnizează sistemului nervos informații binevenite. Se poate deci spune că ceea ce vedem sînt de fapt imagini construite din informațiile adunate într-o perioadă de timp.

LOGICĂ

Din concluzie în concluzie

Nu vă speriați de silogisme. Le cunoașteți foarte bine, apelați la ele foarte des, doar că nu vă spuneți : acestea sînt premisele, aceasta e concluzia. Toți copacii sînt plante teiul e copac, deci teiul e o plantă. Concluzia se impune la fel de firesc ca și în operația de aritmetică elementară 2×2=4. Dar nu toate judecățile logice seamănă cu un drum drept și neted. Unele aduc mai degrabă cu un labirint în care nu-i de fel ușor să desprinzi concluzia.

1. Poeții care înțeleg natura umană sînt inteligenți.

2. Numai un poet autentic poate să emoționeze.

3. Shakespeare a scris piesa „Hamlet".

4. Poetul care nu înțelege natura umană nu poate să emoționeze.

5. Numai un poet autentic a putut să scrie piesa „Hamlet".

Această suită de raționamente, de silogisme, în care concluziile intermediare (cu rol de premisă în silogismele obișnuite) se subînțeleg, se numește *sorit*. Denumirea provine de la cuvîntul grecesc *soros* care înseamnă — sugestiv ! — „grămadă", morman.

Exemplul de mai sus e extras dintr-o serie de sorite compuse — oricît ar părea de ciudat — de Lewis Caroll, autorul binecunoscutei „Alice în țara minunilor". Caroll n-a fost însă numai scriitor, ci și profesor de matematică la Universitatea Oxford. Iar pentru a-i înțelege afinitatea pentru logică, n-avem decît să formăm următorul silogism : toți matematicienii sînt excelenți logicieni, Caroll a fost matematician, deci Caroll a fost un excelent logician.

Să revenim însă la sorite. Cum să ne descurcăm în „mormanul" de raționamente citat mai sus ? Ținînd seama de faptul că soritele conțin concluzii care se subînțeleg (nu apar sub formă de raționament scris) și că autorul nu-și așează premisele într-o anumită ordine, începem cu : *Shakespeare a scris piesa „Hamlet"*. Se spune, însă, că *Numai un poet autentic a putut să scrie piesa „Hamlet"*, de unde se subînțelege că *Shakespeare a fost un poet autentic*. Dar *Numai un poet autentic poate să emoționeze*, deci *Shakespeare poate să emoționeze*. Din afirmația că *Poetul care nu înțelege natura umană nu poate să emoționeze* rezultă că *Shakespeare înțelege natura umană*. În sfîrșit, pentru că *Poeții care înțeleg natura umană sînt inteligenți* deducem că *Shakespeare a fost inteligent*.

Iată alte cîteva sorite ale aceluiași scriitor-matematician pe care vi le propunem să le rezolvați :

1. Vasele mele de bucătărie sînt singurele obiecte confecționate din cositor.

2. Socot că toate cadourile tale sînt utile.

3. Nici unul din vasele mele nu e util.

★

1. Motanul căruia îi place peștele poate fi dresat.

2. Motanul fără coadă nu se joacă cu o gorilă.

3. Motanului cu mustăți îi place întotdeauna peștele.

4. Motanul care poate fi dresat nu poate avea ochi verzi.

5. Motanul care n-are coadă, n-are nici mustăți.

★

1. Animalele care nu zvîrlă cu copitele sînt întotdeauna flegmatice.

2. Măgarul n-are coarne.

3. Bivolul poate oricînd să vă arunce peste gard.

4. Animalul care zvîrle cu copitele nu-i ușor de înghițit.

5. Animalul fără coarne nu poate să vă arunce peste gard.

6. Dintre toate animalele numai bivolul e flegmatic.

Răspunsul îl găsiți în pag. 11, dar nu uitați că pentru a descoperi concluzia nu se cer nici un fel de cunoștințe, ci doar... o logică de fier.

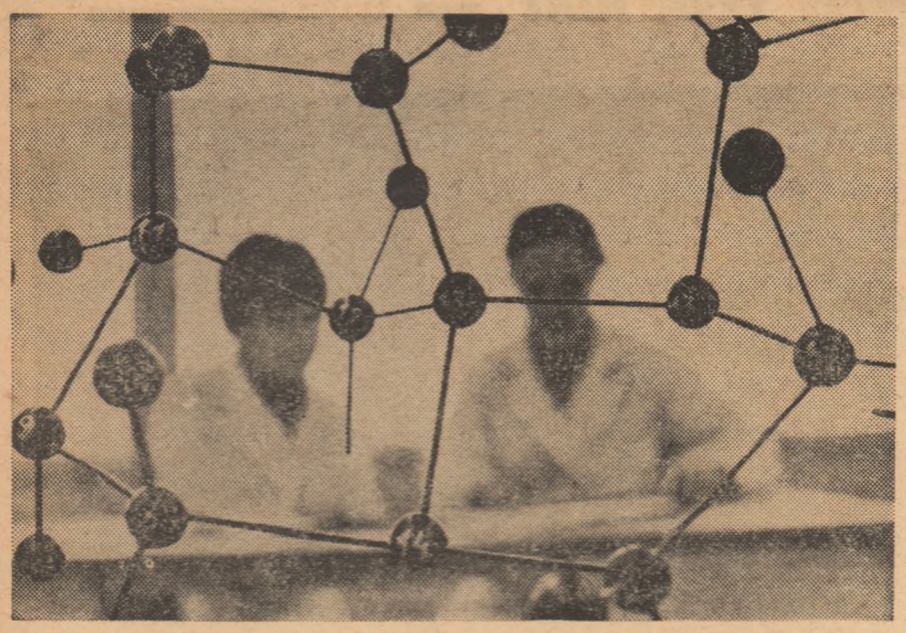

Oră de studiu : glicozidele Foto : **V. Valikjanin**

DERMATOLOGIE

Combaterea părului de prisos

Defect fizic resimţit mai ales de către femei, părul de prisos este „botezat" cu o varietate de denumiri ştiinţifice ca : hipertricoză, virilism pilar, hirsutism, hiperpilozitate. Ne referim în special la creşterea părului de prisos la femeie în zonele tegumentare specifice bărbatului, de pildă pe faţă (la început sub formă de puf, apoi ca mustăţi, favoriţi şi barbă), în zona perimamelonară şi în spaţiul intermamelonar, înspre ombilic şi dincolo de ombilic înspre fese şi anus, în fine pe spate, umeri, coapse, pe faţa posterioară a mîinilor şi picioarelor. Părului de prisos i se adaugă uneori şi alte semne de virilism, ca îngroşarea şi voalarea vocii. Pielea reacţionează şi ea, devenind grasă. Nu rareori aceste semne se însoţesc de hipomenoree sau amenoree totală (dispariţia menstruaţiei) şi sterilitate, hipertrofia clitorisului, stări nevrotice, angoasă, tendinţe depresive etc.

Virilismul pilar poate fi provocat de cele mai multe ori de administrarea abuzivă, necontrolată, a hormonilor testiculari, de afecţiuni ale glandelor suprarenale (sindromul Cushing), obezitate, diabet (diabetul „femeilor cu barbă"), insuficienţă ovariană sau unele tumori androgenice.

Indiferent de cauzele care-l provoacă (hormonale, medicamentoase etc.), tratamentul dermatologic tinde să distrugă sau în orice caz să atenueze efectele inestetice ale părului de prisos. Astfel, ca procedee paliative amintim ciasica smulgere cu penseta a părului în faţa oglinzii, ca şi utilizarea aparatului de ras sau a pietrei ponce. Din păcate, aceste mijloace uzuale nu fac decît să favorizeze creşterea şi mai intensă a părului de prisos.

Alte metode tind să atenueze prezenţa penibilă a părului prin decolorante ca **apa oxigenată**, cu rezultate bune la distanţă ; de aproape însă perii rămîn la fel de vizibili ca înainte.

Nici **depilatoarele** pe bază de sulfuri, arsenic, acetat de thaliu etc. n-au decît un rol paliativ, părul continuînd să crească. Mai eficace este **epilaţia cu ceară**, utilizată destul de frecvent mai ales în institutele de înfrumuseţare, şi numai atunci cînd zonele cutanate acoperite cu păr sînt întinse. Metoda constă în întinderea unei pelicule de ceară sau altă răşină lichefiată şi uşor încălzită pe toată zona de epilat. De îndată ce se solidifică, pelicula va fi smulsă cu o mişcare bruscă. Important este să se asigure emplastrului o temperatură potrivită pentru a se evita orice arsură. Procedeul este dezagreabil, dar puţin dureros şi are meritul că nu trebuie repetat decît la intervale de timp foarte mari. Unii susţin că astfel se pot obţine epilaţii definitive ale picioarelor şi mustăţilor. Experienţele au dovedit însă că şi acest procedeu intensifică dezvoltarea părului, puful devenind păr, aşa că indicaţiile cerii se limitează numai la părul de pe picioare.

Radioterapia locală, chiar în doze mici, deşi produce distrugerea definitivă a părului de prisos riscă să provoace, după mai multe luni, tumori vasculare, leziuni atrofice cutanate, uneori radionevroze sau radiodermite.

Electroliza negativă utilizează curentul galvanic şi doi electrozi. Acul metalic este conectat la polul negativ şi introdus apoi de-a lungul foliculului pilos la o adîncime de 3—6 mm, pînă ce ajunge la bulbul pilos. Se dă atunci drumul curentului de 1—3 miliamperi timp de 30—60 de secunde, pînă ce la baza părului apare o bulă albă, care e oxigenul din electroliza apei tisulare. Acest procedeu dă rezultate foarte bune, dar este foarte dureros şi prezintă dezavantajul că într-o şedinţă nu se pot îndepărta mai mult de 20—30 de peri, la distanţe destul de mari unul de altul, pentru ca reacţia inflamatorie care urmează să nu fie prea intensă.

Electrocoagularea unipolară este procedeul aproape ideal pentru distrugerea părului de prisos definitiv, nepericulos şi nelăsînd nici un fel de cicatrice. Principiul acestei metode constă în distrugerea fiecărui fir de păr, printr-un curent electric de înaltă frecvenţă la nivelul bulbului pilos. Tehnica acestui procedeu pretinde o cunoaştere perfectă a anatomiei părului, efectele distructive fiind însă radicale.

Dr. Semion Litovski

NEUROLOGIE

Parkinsonismul spre rezolvare?

Maladia lui Parkinson (denumită astfel după medicul londonez care a descris această boală pentru prima oară în anul 1817) se caracterizează prin aşa-numitele simptome-plus — tremurături caracteristice ale capului şi membrelor, datorită unei paralizii convulsive a muşchilor — şi simptome secundare sau simptome-minus — imobilitate şi atrofiere intelectuală.

Punctul de plecare al bolii stă, aşa cum au descoperit chirurgii încă de acum peste 20 de ani, într-un centru din creier — talamusul. De la el pornesc impulsurile nervoase care fac ca membrele să tremure neîncetat şi muşchii să fie incapabili de o muncă coordonată. Dovada acestei legături este dublă : 1) membrele bolnavului tremură de cinci pînă la opt ori pe secundă, în acelaşi ritm cu impulsurile regiunii talamus ; 2) dacă nervii sînt secţionaţi de talamus, tremuratul încetează imediat, chiar pe masa de operaţie.

Natura afecţiunii însă a rămas în întuneric, pînă ce s-a remarcat că, într-o altă zonă a creierului, substanţa cenuşie era mereu palidă la bolnavii de Parkinson. Lipsea un pigment, care se găseşte şi în piele, în păr şi în iris : melanina. Ea se formează în creier din dopamină, care, la rîndul său, provine din dihidroxifenilamină, prescurtat dopa.

Administrarea de dopa a făcut ca paraliziile să cedeze şi mobilitatea intelectuală a bolnavului să revină. Împotriva tremuratului convulsiv, însă nu s-a înregistrat nici un efect : ca şi mai înainte, medicii nu pot renunţa la operaţii pe creier precum şi la restul medicaţiei curente, pentru a reprima impulsurile care provoacă tremurul.

Dopa este materia primă a dopaminei, alimentul nervilor, de care au nevoie punctele de contact (sinapsele) traseelor nervoase. Fără dopamină, sinapsele care frînează excitaţiile nu pot funcţiona, ceea ce are drept rezultat ca celelalte, care stimulează excitaţiile, să deţină superioritatea.

Bolnavii de Parkinson vor trebui să ia zilnic — toată viaţa lor — doza necesară de dopa pentru a înlocui lipsa de dopamină din creierul lor. De aceea mai rămîne să se afle precis care este doza permanentă pe care o suportă omul fără efecte secundare grave. Vor mai trece cîţiva ani pînă ce acest medicament va putea fi pus la dispoziţia tuturor bolnavilor. Dar experienţele de pînă acum par foarte încurajatoare.

Dr. V. Sluţki

PE SCURT

REŢEAUA *mini-vaselor din creierul omului — capilarele — are o lungime totală de 560 km.*

CELULA *vie conţine peste 100 000 de diverse substanţe chimice. Dar celula nu este un „depozit", substanţele ei aflîndu-se într-o perpetuă mişcare, participînd la sute şi mii de reacţii chimice, cu un cuvînt la metabolism. Aceste procese din celula microscopică sînt mai complicate decît cele din orice uzină chimică automatizată. E o performanţă de care putem fi mîndri !*

STATISTICILE *arată că numărul celor care ating vîrsta de 80 de ani a crescut în ultimul sfert de secol de 4 ori şi că, de asemenea, a crescut numărul celor care ating sau depăşesc vîrsta de 90 de ani. Problema centrală a geriatriei este acum de a face din acest „supliment de viaţă" o vîrstă cît mai activă.*

MINIATURIZAREA *şi electronica au pătruns şi în chirurgie. Există astfel bisturie sub formă de fire metalice subţiri care pot pătrunde în zone limitate ale creierului, distrugînd „electric" legături nervoase vinovate de dereglări mintale. O lamă fină poate pătrunde în stomac şi preleva pe cale electronică o porţiune a mucoasei gastrice pentru analiză. Un alt aparat poate culege secreţiile necesare unui examen al ţesuturilor canceroase după ce o soluţie de enzime care detaşează celulele a fost vaporizată pe pereţii stomacului.*

APARIŢIA cancerului uterin este legată de existenţa unui virus banal, transmis în timpul raportului sexual. Se numeşte „virus herpetic de tip 2" şi este foarte asemănător cu virusul care produce herpesul de pe buze, mai ales cel de la comisura labială. Un studiu făcut pe mai multe sute de femei ce prezentau un cancer uterin a arătat că majoritatea erau infectate cu acest virus.

Dentistul la pensie
Desen de **V. Tamaev**

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap es
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Poşta medicului

CRACIUNESCU ELENA — Bucureşti : Modul de administrare al Hyderginului este următorul : în injecţii intramusculare şi subcutanate ½—2 ml/zi ; în soluţie 3x10—40 de picături/zi (se începe cu doze mici şi se creşte progresiv, putîndu-se deci ajunge pînă la 100—120 picături/zi). Pentru prevenirea tulburărilor digestive se recomandă ca administrarea orală să se facă după mese.

NĂSTASE DRAGHICI GHEORGHE — Com. Dragalina, satul C. Brâncoveanu, jud Ialomiţa : După părerea noastră, era cazul să repetaţi, după o pauză de 15 zile, cura de injecţii cu Otoneurine. Cum presupunem unele tulburări de otoscleroză vă informăm că ultima descoperire în tratamentul acestei afecţiuni este Lipoflavinoidul, care se administrează în doză de 3 tablete zilnic timp de 20 de zile cu pauze de o lună. Ultrasonoterapia dă şi ea rezultate pozitive, cu condiţia unei dozări perfecte, altfel poate dăuna şi mai mult auzului

P. I. MARIAN — Bucureşti : 1) Veţi asocia la aplicaţiile cu loţiunea Gerovital H3 comprimate de Romavit 4—8/zi înaintea meselor, repartizate în mai multe prize la intervale de 2—3 ore, timp de 1—4 luni. Se va lua împreună cu bicarbonat de sodiu pentru evitarea acidozei. 2) Numai de către medicul urolog !

ION CONSTANTIN — Ploieşti : Testosteron depozit sau Sustanon 250 mg administrat la 4 săptămîni interval, timp de 2—3 luni, apoi o pauză de 2—3 luni, şi repetarea curei după caz poate ameliora fenomenul de ginecomastie, în cazul că nu aderaţi la soluţia corectării chirurgicale.

RADU CONSTANTIN — Bucureşti: 1) Întrucît unul dintre efectele secundare administrării Nefrixului este hipopotasemia, medicamentul se va lua împreună cu un caşet de clorură de potasiu 0.50 g. Cum tratamentul cu pilocarpină a dat bune rezultate, continuaţi zilnic instilaţiile. Efecte hipotensoare în glaucomul cronic are şi produsul Mintacol 1—2 picături instilate în ochi de mai multe ori pe zi. 2) Vă recomandăm un examen al cîmpului vizual şi al fundului de ochi.

IPOHONDRU — Slobozia : Semnele descrise sînt prea vagi pentru a presupune vreun început de afecţiune pulmonară sau renală. „Concretă" este doar constipaţia cronică de care suferiţi, însoţită pare-se de hemoroizi. Împotriva constipaţiei luaţi în fiecare dimineaţă la sculare, pe stomacul gol 2—3 linguriţe de miere. Împotriva hemoroizilor : băi calde de şezut şi supozitoare Hemorzon

O. C. — Covasna : Mătreaţa este o problemă aparent banală, dar spinoasă. În nici un caz nu o veţi putea combate cu petrol, oţet cu apă, ulei de păr, bicarbonat de sodiu şi celelalte tratamente mai mult sau mai puţin fanteziste pe care ni le-aţi înşirat. Legată de o predispoziţie genetică, mijlocită de interacţiunea unor factori hormonali, nutriţionali, infecţioşi şi de încordare nervoasă, mătreaţa (seboreea) ar trebui atacată pe toate aceste „fronturi" Cum treaba nu e deloc uşoară, ne rezumăm la paleative : detergenţi fără săpun pentru spălarea pielii capului (Bromocet), unguente cu gudron şi (sau) sulf, loţiuni cu acid salicilic etc. Vă recomandăm de pildă : Rp Sulf pp, ol. cadini, zinc oxid, talc, cîte 10 g, lanolină, vaselină cîte 48 g. D.S. ext. se frictionează 3 zile la rînd pielea capului seara, se spală părul a doua zi cu Bromocet (la fel cum se procedează cu un şampon) : se repetă săptămînal

STANCIU LIVIU — Timişoara : Pentru părul dv. gras, aceleaşi recomandări ca lui O. C. — Covasna.

A. K. — Cluj : Cazul dv. este într-adevăr foarte interesant. Ar exista şi o altă explicaţie, în afara celor date în articolul nostru. Ne-ar fi utilă o descriere detaliată a cîtorva vise şi a urmărilor lor, pentru a ne putea pronunţa. Aşteptăm.

(Continuare în pag. 11-a)

NORVEGIA

Plouă de doisprezece ani...

— Plouă la Bergen.

— Ei şi ? ai putea întreba. Mare lucru !

Auzind însă această observaţie, cei care au vizitat Bergenul s-ar amuza ca de o glumă bună. Ei ştiu că în străvechiul port norvegian de la Oceanul Atlantic e un eveniment atunci cînd *nu* plouă : dacă e să dăm crezare meteorologilor — acolo nu există mai mult de cinci zile senine pe an.

Locuitorii oraşului ar ridica nedumeriţi din umeri : plouă ? Foarte bine, aşa cum foarte bun e tot ce se întîmplă la Bergen şi în împrejurimile lui. Locuitorii Bergenului sînt oameni amabili, comunicativi, au simţul umorului, dar nu admit nici o glumă cînd e vorba de oraşul lor.

Eu însă nu intenţionez deloc să glumesc. Ploaia e o realitate, fundalul permanent pe care a avut loc vizita mea, din păcate scurtă, în acest oraş. Ploaia determină deopotrivă peisajul oraşului, înfăţişarea şi starea de spirit a locuitorilor.

Chiar în ajunul plecării mele din Oslo, şeful departamentului de presă din Ministerul de Externe mi-a spus :

— Vă duceţi la Bergen. N-ar fi rău să ştiţi cîte ceva despre particularităţile lui. Mai întîi luaţi cu dv. o umbrelă. Se spune că poposind la Bergen şi plimbîndu-se pe stradă, un străin s-a adresat unui copil : „Plouă de mult ?" „Nu ştiu, a răspuns copilul. Eu nu am decît 12 ani". Şi apoi, nu uitaţi că cei din Bergen au o foarte bună părere despre oraşul lor.

Am avut prilejul să mă conving curînd că patriotismul local e foarte puternic. Un vecin de compartiment, economist de profesie, era originar din Bergen şi acum se întorcea acasă dintr-o călătorie în Suedia. Era amabil, politicos şi răspundea cu plăcere la întrebările mele pline de curiozitate. Dar la un moment dat am făcut imprudenţa de a-i spune, cu naivitate :

— Vizitez pentru prima oară Norvegia şi aş vrea să ştiu care oraş e mai frumos : Oslo sau Bergen ?

Binevoitorul meu vecin a pălit şi, pe tonul unui om bine crescut, dar jignit brusc şi în mod nemeritat, mi-a răspuns tăios :

— Iertaţi-mă, dar întrebarea dv. e absurdă !

N-am mai pus asemenea întrebări. Într-adevăr, oraşul de pe coasta vestică a Norvegiei, în care îşi dau întîlnire din vremuri de demult importante căi comerciale maritime, e frumos, pitoresc, original. El îşi datoreşte celebritatea unor vestiţi navigatori, scriitori şi muzicieni, ca şi bătăliilor pe care le-a dat cu atotputernica Ligă hanseatică din nordul Germaniei... Dacă e să dai crezare entuziaştilor locali, Bergenul a fost un centru cultural important încă pe vremea cînd tot restul Europei se acoperea cu piei de animale şi abia învăţa să obţină focul. Dar mărturii scrise despre această perioadă nu s-au păstrat, aşa încît entuziaştii trebuie să se mulţumească doar cu faptul, de data aceasta incontestabil, că Bergenul este unul din cele mai vechi oraşe europene. În 1970 va sărbători (şi, nu mă îndoiesc, cu multă pompă !) nouă secole de existenţă.

Vestea am aflat-o de la primarul oraşului, deîndată ce am făcut cunoştinţă cu el. În cursul discuţiei, dl. Ragnar Morken era vădit preocupat de un lucru şi anume cum să procedeze ca să prezinte oaspeţilor oraşul într-o lumină cît mai favorabilă, dar în acelaşi timp să nu pară lipsit de modestie.

Într-adevăr, cum să nu menţioneze că Bergenul a fost cîndva capitala ţării şi cel mai mare oraş din Scandinavia ? Acum însă oraşul trebuie să se mulţumească cu locul al doilea — după Oslo — în ce priveşte importanţa economică, traficul de mărfuri, numărul de nave ancorate în portul său şi lungimea cheiurilor...

— Şi în materie de populaţie — am adăugat eu.

Pe faţa primarului s-a putut citi o luptă interioară. Dar pînă la urmă adevărul a triumfat.

Casele din Bergen au farmecul lor

— Ştiţi — a spus el — aşa au stat lucrurile pînă acum doi ani. Apoi am trecut pe locul al treilea, căci Trondheim şi-a sporit substanţial perimetrul anexînd şi suburbiile. O măsură similară se va lua şi la noi. Din ianuarie 1970, Bergenul va include patru suburbii şi în felul acesta va reveni pe locul al doilea. Acum avem circa 117.000 de locuitori, dar curînd populaţia va depăşi cifra de 200.000.

Cu un uşor reproş la adresa strămoşilor, care se îngrijiseră prea mult de transportul pe mare şi prea puţin de comunicaţiile pe uscat, dl. Morken mi-a arătat că autorităţile se preocupă de dezvoltarea drumurilor care leagă Bergenul de restul ţării. O problemă acută este extinderea perimetrului urban. În ciuda munţilor, care îl înconjoară de trei părţi, oraşul are nevoie stringentă de noi suprafeţe pentru întreprinderi. Lipsa de spaţiu s-a repercutat asupra structurii populaţiei, căci, negăsind de lucru, tineretul a plecat în alte părţi iar Bergenul „a îmbătrînit". În 1968, bunăoară, circa 12 la sută din locuitori aveau peste 70 de ani, situaţie fără precedent în oraşele norvegiene.

În afară de problema tineretului, mai este deci şi aceea a bătrînilor, valabilă, de altfel, pentru întreaga ţară, căci în Norvegia vîrsta de pensionare e fixată la 70 de ani. Cu prilejul alegerilor pentru Storting (parlament), s-a cerut insistent coborîrea vîrstei de pensionare la 67 sau cel puţin la 69 de ani. Nu se ştie însă dacă deputaţii vor vota sau nu o astfel de lege.

La despărţire, primarul mi-a oferit un album, intitulat „Bergen în culori". Privind fotografiile, eram tentat să afirm că cerul Bergenului poate fi invidiat chiar şi de Nissa sau Soci.

— Unde s-au făcut fotografii cu atîta soare ? — mi-am exprimat eu nedumerirea.

— Şi eu mă întreb ! mi-a răspuns la fel de nedumerit primarul.

Cînd am ieşit în stradă, m-a izbit mulţimea de umbrele. Mărturisesc că nu mai văzusem pînă atunci un număr atît de mare într-un singur loc. De la cele mai fragede pînă la cele mai venerabile vîrste, locuitorii oraşului mînuiesc cu deosebită uşurinţă, ba aş spune chiar cu graţie, tot soiul de umbrele, fără să mai vorbim de impermeabile sau glugi. Nimeni nu se ascunde de ploaie, nu aleargă pe stradă şi nici măcar nu iuţeşte pasul. Ploaia e socotită un fenomen foarte normal.

Doamna Ingeborg Larsen, care m-a însoţit în vizita prin oraş, m-a condus, bineînţeles, şi la Muzeul Marinei. Interesantă instituţie ! Dar parcă poate fi descrisă ? D-na Larsen nu s-a lăsat pînă nu mi-a arătat toate modelele de corăbii ale vikingilor, precum şi o sumedenie de cîrlige de abordaj. A urmat apoi vizitarea monumentelor istorice şi culturale, a caselor memoriale Holberg, Grieg, Björnson...

Însoţitoarea mea era o enciclopedie ambulantă. Nu-i tăcea gura o clipă. A revărsat asupra mea un potop de informaţii, date şi anecdote cu caracter istoric, toate presărate cu exemple din propria şi bogata ei activitate.

— Turiştii sînt uneori amuzanţi, mi-a spus ea. Odată, în timp ce însoţeam un grup destul de mare de străini, am amintit la un moment dat că un munte din preajma oraşului nostru are o anumită altitudine deasupra nivelului mării. O americancă m-a întrebat foarte serios : Deasupra cărei mări ? A acesteia ?

Am vizitat şi o străveche biserică de lemn, în care vikingii convertiţi la creştinism se rugau pentru iertarea păcatelor ; înainte de a intra însă în lăcaşul sfînt, ei îşi lăsau armele la uşă, pentru ca — Doamne fereşte ! — să nu se încaiere şi acolo.

Îmi amintesc cu emoţie de Troldhaugen, proeminenţa stîncoasă de deasupra unui fiord, unde compozitorul Edward Grieg şi-a construit casa în care a locuit o bună bucată de vreme şi şi-a scris nemuritoarea-i muzică.

Peste cîteva zile am părăsit Bergenul ca să merg mai departe, spre nord, în regiunea de dincolo de Cercul polar a Norvegiei. Înainte de a urca în maşina, care urma să mă ducă la aeroport, am privit încă o dată spre chei. Din văzduh se cernea, bineînţeles, o ploaie măruntă. Pe trotuare lunecau umbrele mari şi mici de diverse culori. Mi-am luat rămas bun de la oraş şi am mulţumit în gînd locuitorilor lui pentru ospitalitate. Au, într-adevăr, un oraş frumos, care e interesant în orice anotimp.

Şi dacă lor le place şi ploaia, atunci n-are decît să plouă !

I. Filonovici

globul
globul globul
globul globul globu
obul globul globul glob
ul globul globul globul gl
globul globul globul globu
bul globul globul globul glo
globul globul globul globul
bul globul globul globul glol

9

TERITORIUL PAPUA

Sing-Sing la poalele muntelui

Situat în partea de sud-est a insulei Noua Guinee şi pe cîteva mici insule învecinate, Teritoriul Papua are o suprafaţă de 234.498 km² şi 573.000 locuitori. Colonie engleză din anul 1884, Papua a fost transferată Australiei în 1906. Cea mai mare parte a teritoriului e acoperită de păduri ecuatoriale. Există, de asemenea, mari zăcăminte de minereuri aurifere şi de mangan.

Acum mai bine de trei decenii, după ce au trecut cu mari eforturi peste munţii Central Range şi Bismarck de pe Teritoriul Papua, cîţiva căutători de aur australieni au descoperit, spre surprinderea lor că, deşi însemnată pe hartă ca nelocuită, regiunea în care ajunseseră ei era dens populată. La rîndul lor, papuaşii au aflat cu uimire că dincolo de munţi există o altă lume, deosebită de a lor. Pînă atunci ei se limitaseră la hotarele propriilor lor sate, pentru că în această zonă — unde aşezările se află la mari depărtări — oamenii sînt despărţiţi între ei de junglă, de prăpastii adînci şi de limbi diferite.

Ulterior, pe harta Teritoriului Papua au apărut cîteva puncte, marcînd aşezările, şi un mic număr de linii scurte — drumurile — toate construite de papuaşii care nu-şi puteau plăti impozitele fixate de administraţie.

Mai întîi, spre regiunile proaspăt descoperite au pornit grupuri alcătuite dintr-un sergent şi zece poliţişti recrutaţi dintre papuaşii de pe ţărm. Cum ajungea într-un sat, sergentul înregistra populaţia şi numea o căpetenie — **tultul** (pînă atunci papuaşii nu avuseseră şefi de trib).

După cîtva timp, poliţiştii se întorceau şi papuaşii aflau cu uimire că trebuiau să plătească impozite — şi încă în bani. Dar ei nici nu ştiau măcar ce sînt aceea bani. Sergentul pleca de fiecare dată din sate cu cîte un număr mare de datornici, care erau puşi să muncească. După ce-şi ispăşeau pedeapsa şi înainte de a se întoarce în satele de baştină, ei îşi cumpărau sape, topoare şi seceri din metal — unelte extrem de primitive pentru secolul XX, dar care le-au schimbat radical existenţa.

În fiecare an, vreme de două zile, la poalele muntelui Hagen răsună un răpăit puternic de tobe, iar praful răscolit de picioarele dansatorilor se înalţă valuri-valuri spre tării. Vreme de două zile, în gropi uriaşe pline cu jăratec se coc **batate**, iar sumedenia de cîini, veniţi de la mari depărtări, abia pridideşc să roadă cantităţile enorme de oase de porc. Vreme de două zile, la poalele muntelui Hagen se desfăşoară **Sing Sing**-ul, cea mai mare sărbătoare de pe Teritoriul Papua.

Sing Sing-ul este consacrat intrării tinerilor în rîndul războinicilor adulţi. O sărbătoare cu prilejul căreia un sat vine în vizită într-un alt sat. Veselia e năvalnică, frenetică şi se însoţeşte de un ospăţ general, mult aşteptat după foametea care domneşte de obicei în regiune.

Cu acest prilej, la poalele muntelui Hagen îşi dau întîlnire 60.000 de papuaşi şi cîteva sute de negustori. La iarmarocul care se organizează de fiecare dată în timpul sărbătorii şi care durează şi el tot două zile, se face comerţ cu coliere din dinţi de cîine, inele, din colţi de mistreţ şi cu mult apreciatul ruj de buze întrebuinţat de papuaşi indiferent de sex şi vîrstă. Dar orice negustor ştie că acum, în comerţul cu papuaşii, nu te mai poţi limita la oglinzi şi mărgele, că locuitorii din Teritoriul Papua acordă o atenţie deosebită uneltelor agricole.

...După două zile tobele amuţesc şi oamenii se întorc acasă. Ei părăsesc tăcuţi orăşelul, reflectînd parcă la cele văzute cu prilejul serbării, la unele lucruri clare şi simple, la altele ciudate şi de neînţeles...

L. Minţ

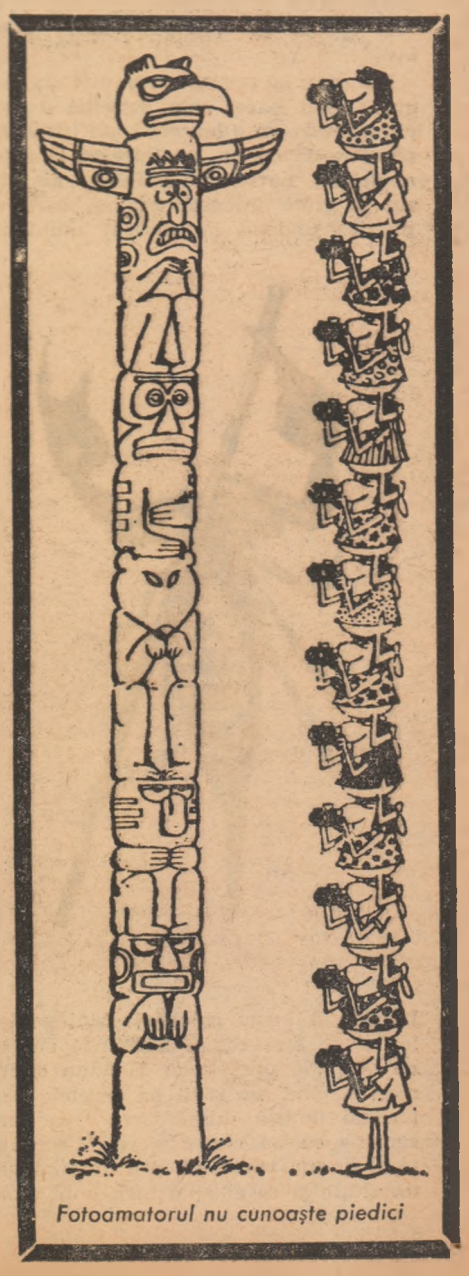

Fotoamatorul nu cunoaşte piedici

Doamna cu cățelul (variantă modernă)
Foto : V. Soloviov

CEA MAI DRAMATICĂ ÎNTÎMPLARE

Singur printre scorpioni

„...În camera mea de lucru sînt expuși, într-o vitrină, cîțiva scorpioni. Îmi amintesc de această cumplită întîmplare ori de cîte ori îi privesc. De multe ori visez scorpioni. Sînt convins că nimeni nu-i visează atît de des ca mine".

V. NORWOOD

Întîi marinar, apoi căutător de aur și de diamante în munții Guyanei, englezul Victor Norwood a avut parte de o viață plină de primejdii. Dar se pare că nici furtunile și nici înfruntarea fiarelor junglei nu i-au lăsat amintiri cutremurătoare. În memoria lui s-au întipărit însă pentru totdeauna, ca un coșmar trăit aevea, cele cîteva ore petrecute într-o peșteră de lîngă Muntele Maimuțelor (Guyana). Reproducem, după revista „Vokrug sveta", fragmente din relatarea lui Norwood despre ceea ce el însuși numește „cea mai dramatică întîmplare din viața mea" :

Intrarea în peșteră era atît de îngustă încît părea mai degrabă o crăpătură. Aveam o lanternă, un tîrnăcop, frînghie de nailon, un burghiu și niște explozibil. La lumina lanternei am văzut o grotă imensă, neagră, care se pierdea undeva în adîncul muntelui.

Ici-colo sclipeau coloanele stalagmitelor și se străvedeau nervurile subțiri de aur. Mă pregăteam să adun cîteva mostre, cînd am zărit pe peretele peșterii o umbră mișcătoare, ceva care semăna cu un clește mare. M-am întors și am văzut că era într-adevăr un clește și că el aparținea unui scorpion uriaș. Am ridicat brațul, instinctiv, și era cît pe-aci să ating un alt scorpion, și mai mare decît primul. Mi-am zis că aceste insecte din ordinul arachnidelor își au cuibul prin apropiere și că lumina le-a deranjat. Am îndreptat lanterna asupra peretelui și m-am îngrozit : erau acolo mii de scorpioni, cu carapacele sclipind în bătaia luminii. Lanterna îi supăra, căci au început să-și agite labele și să-și întindă cozile lungi, strîmbe, cu ace veninoase în vîrf. Pe cîțiva din apropiere i-am strivit, pe alți cîțiva i-am îndepărtat cu vîrful tîrnăcopului. Nu eram prea îngrijorat, căci aveam cizme groase de piele. Simțeam nevoia, totuși, să-i alung.

Am aprins focul, aproape de ieșire, sperînd că fumul îi va goni. Cînd focul s-a stins am văzut însă că peretele peșterii rămăsese înțesat de insecte. M-am gîndit atunci să lărgesc intrarea în peșteră. Orișicît, era mai plăcut să te războiești cu scorpionii la lumina zilei decît în beznă. Am așezat explozibilul în două găuri de lîngă intrare și am aprins fitilele.

Bubuitura a fost asurzitoare. Dar cea mai cumplită a fost constatarea că explozia blocase intrarea și că un bolovan spărsese lanterna. Eram închis în peștera întunecoasă, fără altă sursă de lumină decît bricheta și o lumînare.

Nu mi-am dat seama, pe loc, de gravitatea situației și m-am apucat deîndată să degajez ieșirea. Abia după o oră de muncă istovitoare am înțeles că era o treabă peste puterile mele. M-am așezat să mă odihnesc și să chibzuiesc. Ce se va întîmpla cînd se va termina lumînarea ? Am stins-o și m-am reapucat de lucru. Ori de cîte ori însă reușeam să urnesc un bolovan, altul aluneca în locul lui. În cele din urmă, epuizat, m-am prăbușit pe un morman de pietre.

Tăcerea din grotă era înspăimîntătoare. Cînd urechile mi s-au obișnuit cu ea am desluși insă sunete stranii, ceva care aducea a foșnet de frunze uscate. Am avut o vagă bănuială, care s-a adeverit curînd : la lumina lumînării am văzut un corp negru, parcă țepos, și un clește care a apucat lumînarea. S-a desfăcut însă îndată, dînd de ceara fierbinte. Apoi, cu o lovitură rapidă de coadă, scorpionul a înțepat lumînarea.

Am sărit ca ars. Podeaua era acoperită cu un covor mișcător de insecte — poate cîteva sute de scorpioni. Am strivit pe unul care se apropiase de picioarele mele. Dar masa mișcătoare continua să înainteze spre mine cu un foșnet uscat. O mînă curiozitatea sau un alt instinct, mai cumplit ? Nu știam și nici n-aveam chef să aflu.

Am smuls o fîșie de pînză din cămașă, i-am dat foc și am început s-o rotesc pe jos, în jurul meu. Scorpionii s-au retras în grabă. Efectul a fost mulțumitor. Dar cît avea să dureze ? Cît puteam să-i țin în șah ? Mai devreme sau mai tîrziu energia mă va părăsi (n-aveam nici alimente, nici apă), voi adormi sau voi leșina...

M-am năpustit cu furie asupra pietroaielor ce blocau intrarea. La un moment dat am zărit, sub un bolovan, capătul unui fitil : din cele două cu care fusese prevăzut explozibilul, arsese numai unul ! Blestematul ăsta de fitil era însă primejdios ca o bombă neexplodată. Nu îndrăzneam să-l ating. Dar, din nou, un foșnet de frunze uscate... Înnebunit, am ridicat cu tîrnăcopul pietroiul și am extras de sub el explozibilul. De data aceasta n-aveam voie să greșesc. Cu ajutorul exploziei trebuia să degajez intrarea fără să provoc surpări. În prealabil, însă, trebuia să mă refugiez în adîncul peșterii, în imediata apropiere a scorpionilor. Dar n-aveam încotro.

Lumînarea se terminase. Am aprins fitilul cu bricheta, apoi am fugit cît mai departe și m-am trîntit pe jos. Inima îmi bătea nebunește. În orice clipă puteam să fiu mușcat de scorpioni. A trecut o veșnicie pînă să aud bubuitura. Dar victorie ! În grotă a năvălit lumina zilei. Într-o clipă am fost în picioare și am țîșnit afară.

...De multe ori visez scorpioni. Sînt convins că nimeni nu-i visează atît de des ca mine.

În cabinetul inventatorului
Desen de V. Volkov

COINCIDENȚE

Longevitatea și stelele...

Din exemplul dat de astronomi, profesioniști sau amatori, se pare că munca de noapte nu numai că nu alterează sănătatea, dar are efecte pozitive asupra longevității. Într-adevăr, mulți astronomi au trăit pînă la adînci bătrînețe deși, așa cum se cuvine unor cercetători ai stelelor, au scrutat cerul nopți în șir.

În fruntea longevivilor se află Fontenelle, care a trăit o sută de ani (1657—1757). Caroline Herschel, sora și colaboratoarea astronomului englez William Herschel, a continuat să lucreze pînă la o vîrstă înaintată, murind la 98 de ani. Autoarea unui catalog de stele duble și de nebuloase descoperite de William Herschel, ea însăși a descoperit șapte comete în nopțile de veghe. Caroline a avut parte de o viață mai lungă decît William care a ajuns, totuși, pînă la 84 de ani. Un reprezentant al familiei de astronomi Cassini, Jean-Dominique, a trăit 87 de ani (1625—1712), iar fiul lui, Jean, 79 de ani.

Numeroși alți astronomi au lucrat și au trăit pînă la respectabila vîrstă de peste 80 de ani. Dintre aceștia fac parte Santini (91 de ani), Robinson și Long (90 de ani), Newton (85 de ani).

Să le urmăm exemplul și să contemplăm stelele ?

B. Veresaev

CALEIDOSCOP

Un parc mitologic

S-ar părea că Hanuman, zeul vîntului și regele maimuțelor, și-a mutat întreg alaiul într-unul din cele 75 parcuri ale orașului Bombay. Curtea, compusă din elefanți, bivoli, maimuțe, măgari, păuni etc. este însă îngrijită de... grădinari, căci locuitorii acestui original zoo sînt toți verzi și imobili, decupați în arbustul numit cimișir. De fapt ei ilustrează mai degrabă mitologia decît fauna Indiei. Dacă i-a privit și le-a auzit legenda, e cert că nici un școlar nu-i mai uită. Astfel, despre Hanuman se spune în Ramayana ca ar fi construit capul de stînci dintre capul sudic al Indiei și Ceylon, pentru a-l ajuta pe eroul legendar Rama să-și redobîndească soția răpită de regele demonilor, care-și avea reședința în insulă. Povestea se bazează pe o realitate : asemănarea geologică dintre cele două părți de uscat care demonstrează că Ceylonul a fost cîndva unit cu peninsula India.

Ilustrate aromate

Un buchet de flori imprimat pe o carte poștală poate căpăta atributele olfactive ale originalului vegetal... Acest nou sistem de imprimare tipografică a și produs cîteva „minuni", de exemplu, un ciclu de ilustrate cu scene din „Scufița roșie" care emană un plăcut miros de cetină și flori de cîmp. Pentru aromatizarea ilustratelor, în timpul imprimării tipografice în hîrtie sînt introduse capsule microscopice de substanțe mirositoare. Ilustratele își păstrează parfumul cîțiva ani.

AUTOMOBILISM

Contra somnului la volan

Pe șoselele bune șoferii ațipesc la volan mai des decît pe cele proaste, iar în timpul nopții de două ori mai des decît ziua. De unde și numărul mai mare de accidente provocate de somnolența nocturnă a conducătorilor. Pentru ca șoferii să nu adoarmă, cîțiva ingineri francezi au inventat un dispozitiv electronic care înregistrează modificările în activitatea electrică a creierului specifice stării premergătoare somnului. Cînd șoferul e pe punctul de a ațipi, dispozitivul emite semnale luminoase de alarmă. Dacă șoferul nu reacționează la acest avertisment, se declanșează automat un semnal sonor. În sfîrșit în ultimă instanță dispozitivul electronic oprește pur și simplu motorul automobilului.

EXPOZIŢII

79 de zile pînă la Expo-70

Expoziţia de la Osaka nu are încă exponate şi nici vizitatori. Dar întrecerea între participanţi este în toi : o susţin deocamdată arhitecţi din diverse ţări, care fac tot ce le stă în putinţă ca să-i impresioneze pe viitorii oaspeţi cu originalitatea formelor, materialelor şi soluţiilor inginereşti. Pavilionul Japoniei, de pildă, este alcătuit din cinci edificii cilindrice cu diametrul de 60 m şi înălţimea de 27 m. Privit de sus el pare o gigantică floare de vişin, emblema apropiatei *Expo-70*. Reprezentanţii R.F. a Germaniei îşi construiesc pavilionul în întregime sub pămînt. Cel sovietic, dimpotrivă, este avîntat spre înălţimi.

Cititorii noştri au aflat şi cu alte prilejuri că *Expo-70* se va deschide la 15 martie şi va rămîne deschisă pînă la 13 septembrie. Ea va ocupa un teritoriu de 330 ha şi va fi vizitată, potrivit unor calcule preliminare, de 50 de milioane de oameni. Organizatorii ei sînt ferm hotărîţi să se detaşeze de *Expo-67* la toţi indicii : proporţii, spectaculozitate, număr de vizitatori.

Cu organizarea Expoziţiei universale din Japonia se ocupă o asociaţie specială alcătuită din reprezentanţi ai unor cercuri de afaceri şi instituţii guvernamentale. Pentru pregătirea ei se cheltuiesc 3,3 miliarde de dolari, iar lista participanţilor cuprinde circa 80 de state. Unele din ele au şi anunţat perioada în care îşi vor organiza zilele naţionale. Au fost trimise invitaţii unor eminenţi oameni de artă din lumea întreagă pentru a participa la cele 1 800 de manifestări care vor avea loc în zilele expoziţiei.

Arhitecţii japonezi au planificat cît se poate de compact teritoriul expoziţiei. Spaţiul rezervat întîlnirilor de masă, diverselor festivităţi şi balurilor mascate va fi acoperit de o construcţie metalică în formă originală, protejată de un material plastic transparent. De la un capăt la altul al expoziţiei se va întinde o imensă grădină japoneză cu cîteva lacuri artificiale. În aşa-numita „Zonă a simbolurilor", un complex de construcţii sub un gigantic acoperiş transparent, se vor organiza expoziţii tematice. Acestea vor fi găzduite de trei turnuri — al Soarelui, al Mamei şi al Tinereţii — simbolizînd trecutul, prezentul şi viitorul omenirii.

Între pavilioanele ţărilor participante la *Expo-70* pavilionul sovietic, cu o suprafaţă de 12 000 metri pătraţi, se situează ca mărime pe locul al doilea după ţara gazdă. U.R.S.S. va expune între altele macheta celui mai mare furnal din lume, cu un volum de 3000 mc şi o productivitate de peste 2 000 000 de tone fontă, o dioramă reprezentînd o carieră de diamante mecanizată, macheta primei centrale atomo-electrice din lume şi cea a unei instalaţii de desalinizare a apei etc. În perioada expoziţiei vor prezenta spectacole la Osaka, Teatrul Mare al U.R.S.S. şi Orchestra simfonică din Leningrad.

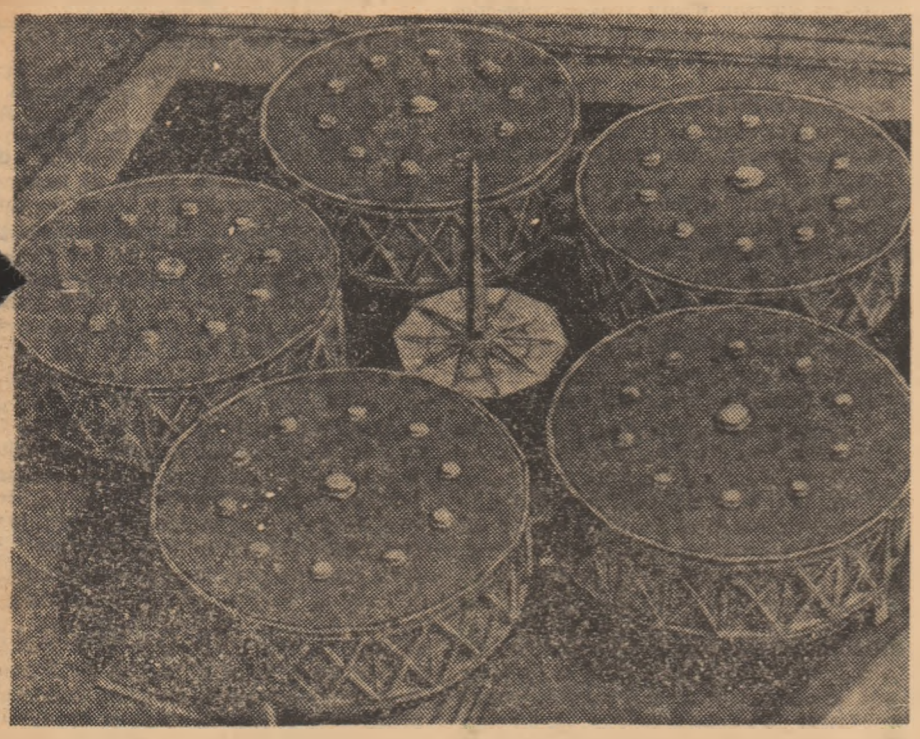

Pavilionul naţional al Japoniei

Reînnoiţi din timp abonamentele pe 1970 !

veac nou

vă oferă informaţii de actualitate,
noutăţi ştiinţifice şi tehnice,
articole documentare,
reportaj şi literatură,
teatru, cinema, modă, sport,
varietăţi şi umor,
sfaturi practice
SĂPTĂMÎNAL ÎN 12 PAGINI

Abonamentele se primesc de către oficiile şi agenţiile P.T.T.R. şi de către factorii poştali. Costul unui abonament anual este de 40 lei.

• ŢESĂTURI IMPRIMATE
• PIJAMALE
• DIFTINĂ
• FINET
• INDIAN
• ENKA
şi
ŢESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ŞI ÎN BUCATĂ
PENTRU CĂMĂŞI ŞI COSTUME PRODUSE DE
ÎNTREPRINDERILE TEXTILE
GALAŢI

Combinatul pentru fibre artificiale
BRĂILA
CFA

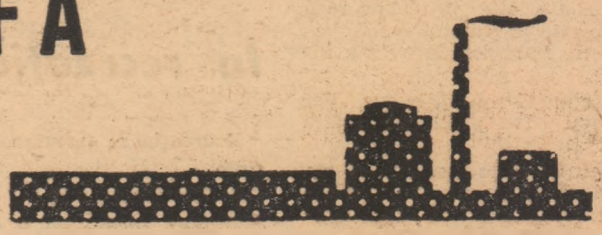

Produce şi livrează pe bază de repartiţie

- Celofibră tip lînă
- Celofibră tip bumbac
- Reţele cord de mare rezistenţă
- Confecţii din celofan normal tratat şi hîrtie pungi sau coli de orice dimensiune de la 1—4 culori pentru ambalarea produselor de larg consum, cu emblema şi textul indicat de beneficiar, în orice cantitate şi prompt.
- Sulfat de sodiu

Poşta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

B. B. — 12 — Tg. Lăpuş (Maramureş) : Nu, un asemenea medicament nu există. Cum credem că este vorba de ceva nervos, considerăm că reţeta lui Demostene — pe care probabil o ştiţi — v-ar folosi şi dv.

MĂRCULESCU CARMEN — Filipeştii de Pădure (Prahova) : 1) Ajunge dacă asimilaţi 100 %. 2) Există unele medicamente împotriva emotivităţii — Napoton de pildă. 3) O viitoare studentă în medicină nu are voie să nu ştie că tuberculoza nu-i o boală ereditară. Este o boală infectocontagioasă ca oricare alta, care se „ia" prin contact. 4) Şi durerile de inimă pot fi datorite hiperexcitabilităţii nervoase. 5) Prin creşterea greutăţii corporale, durerile, care apar probabil mai ales la efort, vor dispare.

VELICU A. — Bucureşti : 1) În infantilismul genital, tratamentul trebuie făcut cît mai precoce. La vîrsta dv. şansele sînt mai puţine. Medicamentul de elecţie este Gonacorul (sinonim cu Prolanul, Antelobinul etc.). Ca doză : 500—1 000 u. de 2—3 ori pe săptămînă în injecţii intramusculare. Este bine ca stabilirea dozei ca şi durata tratamentului să fie făcută de un medic endocrinolog. 2) Sportul nu poate să vă facă decît bine.

MARIANA PRECUP — Galaţi : Din păcate, vergeturile nu pot fi combătute decît prin gimnastică. Dar nu e obligatoriu ca ele să fie atît de pronunţate încît să afecteze estetica. Vă dorim, oricum, naştere uşoară !

Ing. N. I. BREŢCANU — Bucureşti : Vă mulţumim pentru aprecieri şi pentru atenţia cu care ne răsplătiţi. Într-adevăr, din fraza cu pricina, lipsea cuvîntul „oricum".

RADU B. — Alba Iulia : Tulburările dv. sînt în mare măsură de origine nevrotică. Faceţi serii repetate (cîte 10 fiole lunar, zilnic o injecţie intravenoasă) cu Calciu bromat seara la culcare. Luaţi în restul zilelor 1-2 drajeuri Clordelazin şi renunţaţi la auto-analiză !

CHARLOTTE — Bucureşti : 1) Vă mulţumim pentru aprecieri. Amănunte despre uscarea şi păstrarea plantelor medicinale găsiţi în cartea recent apărută „Plantele medicinale" de D. Gh. Constantinescu şi O. Bojor. 2) Cozile de cireşe sau vişine nu sînt contraindicate în gastrite. Dimpotrivă.

Q. W. — Bucureşti : Aresaţi-vă Clinicii de chirurgie reparatoare, str. Arh. Mincu 7, Bucureşti.

Din concluzie în concluzie

(răspuns)

Cadourile tale nu sînt din cositor
Motanul cu ochii verzi nu se joacă cu o gorilă
Măgarul nu-i uşor de înghiţit

Dansul orelor

(Urmare din pag. 2-a)

— Cine?

— Majestatea Voastră. Şi dacă aţi accepta...

— Accept pentru dumneata, domnule Leroy, răspunse suveranul, zîmbind cu indulgenţă.

Peste cîteva zile, domnul de Carvalho Monteiro fu chemat la palat. În mîinile regelui Manuel se afla ceasul trecut prin fraudă. Numai că suveranul s-a mulţumit să i-l arate, după care i-a băgat tacticos în propriul său buzunar. Domnul de Carvalho a înghiţit în sec.

Timp de 50 de ani nimeni n-a mai auzit nimic de acest ceas. În 1953 moştenitorii originalului client care recuperaseră ceasul după detronarea lui Manuel scriseră în Franţa că ceasul va fi vîndut la licitaţie. Li se păru firesc ca această piesă unică, ieşită din mîinile unui ceasornicar francez, să revină Franţei. Şi printr-o listă de subscripţie, ceasul cel mai complicat din lume fu răscumpărat, ca să poată servi drept mărturie a geniului ceasornicarilor francezi.

Fiindcă am sărit gardul

Într-o zi mă pomenesc cu un telefon de la Nikolai Ivanovici, preşedintele comitetului nostru sindical.

— Să trăieşti, Boris ! Ce mai faci ?

Mă pune naiba şi-i răspund :

— Bine, Nikolai Ivanovici, mulţumesc de întrebare.

— Mă bucur. Cu atît mai mult cu cît se apropie sărbătorile.

Iar eu, prostul de mine, îi cînt în strună :

Desen de L. Semoilov

— Aşa-i, mai e puţin pînă la Anul Nou.

— Ascultă, Boris, pînă acum ai cam fost scutit de activitate obştească. Aşa că ne-am gîndit să te includem în spectacolul „Varietăţi sindicale".

— Vai de mine, Nikolai Ivanovici, includeţi-mă în ce vreţi, numai în spectacole nu !

Ne tocmim noi cît ne tocmim şi în cele din urmă Nikolai Ivanovici îmi spune, aşa, în treacăt :

— Ştii, sîntem informaţi că anul trecut ai intrat în incinta institutului nu pe poartă, ci sărind gardul...

„Acu e acu", îmi zic, apoi cu voce tare :

— Şi ce-aţi vrea să fac, să cînt sau să dansez ?

— Nici, nici. Prezentatorul nostru Sidorov s-a îmbolnăvit. Înlocuieşte-l dumneata. Pregăteşte nişte texte nostime.

— Din Zoşcenko sau din Rabindranath Tagore ?

— Ce-ţi veni ? Sidorov îşi compunea singur textele. E o tradiţie care merită, ca să zic aşa, să fie continuată, îmbogăţită în mod creator.

Ce să fac ? Mă aştern pe treabă. Îmi amintesc că odinioară, ca orice adolescent normal, am scris nişte versuri. Dar una e să ai 16 ani şi cu totul altceva să fii trecut de 40. Îmi încerc atunci puterile în proză, că de, orice om face proză fără să ştie. Mă întrerupe însă un nou telefon de la Nikolai Ivanovici :

— Bucură-te, Boris ! Sidorov s-a însănătoşit !

Mă bucur, cum să nu mă bucur, dar uite că Nikolai Ivanovici are o altă idee :

— Ne-am gîndit să te înscriem la cor. Fiindcă eşti înalt şi avem nevoie de coriști înalţi pentru rîndul doi. Toate băncile le-am dus în sală.

Încerc să-i demonstrez că n-am voce, dar nu ţine.

— Şi zici că-i adevărat, Boris, că anul trecut ai sărit gardul două dimineţi la rînd ? îmi zice preşedintele comitetului sindical.

„Ba bine că nu !" Dar cu voce tare :

— Minciuni sfruntate, Nikolai Ivanovici !

— Aşa-a-a. N-am ce-ţi face, băiatule, e de datoria mea să te pun în discuţia adunării generale.

— Lăsaţi, Nikolai Ivanovici, mai bine încerc să cînt !

Dar chiar la prima repetiţie dirijorul mă apostrofează :

— Vocea dumitale nu-i bună nici măcar pentru „Varietăţile sindicale !" Ragi ca o vită înjunghiată şi în plus ragi fals !

Dacă nici pentru cor nu-s bun, povestea cu săritul gardului începe să devină îngrijorătoare. Cînd aud în receptor vocea lui Nikolai Ivanovici îi mărturisesc cu toată sinceritatea :

— Am sciatică, nu pot să dansez.

— Înţeleg. O să-ţi găsim ceva mai uşor.

Nu mai lungesc vorba. A doua zi mă duc la frizer, apoi îmi pun costumul de zile mari şi cravată-papion. Urmează să fac pe capitalistul. Un rol pur psihologic : nici o vorbă, nici un gest, doar o privire crîncenă şi o mină posomorîtă.

Iată-mă aşadar pe scenă, cu o înfăţişare de parcă mi s-au înecat corăbiile. E aşa de simplu să-ţi compui această înfăţişare cînd în seara de Anul Nou eşti nevoit să participi la „Varietăţi sindicale !" În sală e o linişte mormîntală. Doar Saşka, mecanicul nostru, un vlăjgan de vreo 20 de ani, mă arată cu degetul şi chicoteşte :

— Ia te uită la papiţoiul ăla ! Parcă-i spion !

După terminarea spectacolului Nikolai Ivanovici mă îmbrăţişează cu căldură şi-mi zice :

— Ai fost grozav, Boris ! Capitalist sadea ! O mutră care cere palme! O adevărată creaţie, zău aşa ! Te înscriu în cercul de dramaturgie. Eşti cel mai nimerit să interpretezi indivizi de care ţi-e lehamite.

Mă împotrivesc :

— Nu vreau, Nikolai Ivanovici ! Înscrieţi-l pe Jarikov ! Şi el a sărit gardul şi în plus face ochi dulci secretarei dumneavoastră.

Grozavă inspiraţie ! Nikolai Ivanovici face feţe-feţe şi-mi spune :

— Eşti un băiat bun, Boris ! Am impresia că voi uita că astă-toamnă n-ai participat la acţiunea „Curtea noastră — odihna noastră"...

V. Motosov

Vis de Anul Nou

În recreaţie

Recreaţia se termina peste cinci minute.

— Sînt înnebunit ! spuse primul. Melnikov nu-mi dă o clipă de răgaz. Mă pune să-i explic ba ce e pressingul, ba ce sînt pasele deschise sau stilul Fossbury...

— Ieri Volkov m-a pisat o oră încheiată, se plînse al doilea. M-a plimbat prin toţi compuşii macromoleculari. Şi, închipuiţi-vă, m-a întrebat ce înseamnă... ă-ă-ă... (Al doilea se fistîci şi scoase din buzunar o fiţuică în formă de armonică). ...Ce înseamnă „răşini schimbătoare de ioni ?

— Ar putea să le fie ruşine! îl întrerupse a treia. Oameni sîntem şi noi, cînd să le învăţăm pe toate ?

— Ce le pasă ? Volkov, de pildă, s-a specializat în întrebări de-a dreptul imposibile. N-are altceva de făcut. Eu însă trebuie să am grijă şi de cei mici şi s-o ajut pe mama la gospodărie...

— Linişteşte-te ! Poate că azi n-o să te întrebe nimic, spuse a patra.

— Parcă Saveliev e mai cumsecade ? Interveni al cincilea. Zilele astea m-a supus la un adevărat interogatoriu despre...

Toţi aşteptau cu răsuflarea tăiată.

— ...despre teoria probabilităţilor şi programarea liniară.

— De mine se ţine scai Malieva. Îi dă zor cu teoria relativităţii restrînse şi generale.

— Ce-i de făcut ? Doar nu le putem spune că n-am învăţat toate astea !

Soneria zbîrnii. Oftînd, profesorii îşi luară cataloagele şi părăsiră cancelaria.

V. Stronghin

Un cadou pentru soţie

În ajun de Anul Nou, Tah-Tah se trezi în peştera lui înainte de cîntatul cocoşilor. De altminteri, în acele vremuri îndepărtate cocoşii nu cîntau pentru că încă nu învăţaseră corelaţia dintre timp şi poziţia stelelor pe cer.

Tah-Tah învălui într-o privire drăgăstoasă pe scumpa lui Zur-Zur care, strînsă colac, sforăia muzical, cufundată într-un somn dulce.

— Dormi, pistruiata mea ! şopti Tah-Tah. Îţi voi pregăti o surpriză :

După un mic dejun frugal, constînd dintr-o halcă de carne de bizon, Tah-Tah se grăbi spre Rîul cel Mare, se instală pe malul lui şi începu să modeleze o oală de pămînt. Apoi aduse din pădure nişte surcele şi le frecă cu rîvnă una de alta, pînă cînd surcelele începură să fumege. Cînd apăru flacăra, Tah-Tah aşeză pe foc oala de pămînt şi o arse după toate regulile artei. Pe urmă doborî doi copaci tineri şi-i curăţă de crengi. Turnă apă în oală şi o lăsă să atingă punctul de fierbere. Opări copacii curăţaţi, îi îndoi în formă de cercuri, înfipse în ele spiţe, ciopli la repezeală un cadru, pedale, ghidon şi obţinu o bicicletă de toată frumuseţea.

Cînd primele raze ale soarelui atinseră vîrfurile copacilor preistorici, Tah-Tah execută în faţa focului dansul sfînt Bih-ah şi intonă cîteva măsuri din cîntecul de luptă al strămoşilor noştri, cu multiple variaţii pe tema : „He-he-hei, ho-ho-hu-o-o, hrrr-hrrr". După acest sumar ritual menit să-i sfinţească invenţia, Tah-Tah urcă pe bicicletă şi, pedalînd energic, se avîntă spre munţii din zare cu maximum de viteză din acei ani. Pusese el ochii mai demult pe un zăcămînt de minereu de fier, care acum avea să-i prindă bine. Ajuns la locul cu pricina Tah-Tah sfărîmă roca cu uşurinţă, căci toporul lui de piatră era cel mai bun din cîte se găseau pe atunci. În pădurea pustiită de incendiu găsi cărbuni din belşug. Pe urmă găuri o stîncă, umplu gaura cu cărbuni, calcar şi minereu de fier şi inventă astfel la iuţeală furnalul.

Primul furnal din istoria omenirii intră în funcţiune cam pe la amiază. În aşteptarea primei şarje Tah-Tah făcu o sumedenie de treburi utile. Se repezi pînă-n vîrful vulcanului din împrejurimi şi luă de pe pereţii craterului puţin sulf şi salpetru. Amestecînd aceste ingrediente cu cărbuni el obţinu praf de puşcă şi hotărî să-l încerce de îndată : presără puţin praf pe o stîncă şi lovi stînca cu o piatră. Explozia era cît pe-aci să-l asurzească, în schimb isprava îl umplu de mîndrie.

Între timp fonta începu să clocotească. Tah-Tah confecţionă la repezeală o formă şi turnă în ea metalul lichid. Abia atunci Tah-Tah îşi acordă o clipă de răgaz pentru a mînca o pulpă de mamut şi vreo două duzini de banane. Apoi scoase din formă o ţeavă de tun. Greul fusese făcut. Îi mai rămăseseră de pus la punct cîteva fleacuri : de potrivit roţile bicicletei la ţeava de tun, de tras tunul lîngă lacul unde, spre seară, obişnuiau să se adape turmele de mamuţi, de încărcat tunul. Tah-Tah reuşi să le facă pe toate astea, cum se spune, la ţanc.

Alese un mamut maiestuos, făcu la repezeală un calcul balistic şi potrivi ţeava tunului conform acestui calcul. Mamutul căzu ca secerat, iar restul turmei se risipi care încotro. Tah-Tah tăie cu grijă coada mamutului omorît şi făcu cale întoarsă spre peşterile tribului său. I se făcu o primire sărbătorească. Semenii lui erau înveşmîntaţi în blănuri festive, iar scumpa lui Zur-Zur, cu pletele ei lungi şi încîlcite, arăta ca o zînă din poveşti (cum se şi cuvine să arate orice femeie în seara de revelion).

— Priveşte ! răcni Tah-Tah arătîndu-i coada de mamut. Ţi-am adus un dar de Anul Nou !

Tribul scoase sunete nearticulate pline de entuziasm. Coada de mamut era socotită, chiar în acei ani, un cadou extrem de original.

...O, dacă aş putea să mă transform în om preistoric ! Cîtă energie, cîte eforturi aş economisi pentru a putea oferi soţiei mele un cadou original şi uşor de procurat !

A. Salenko

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

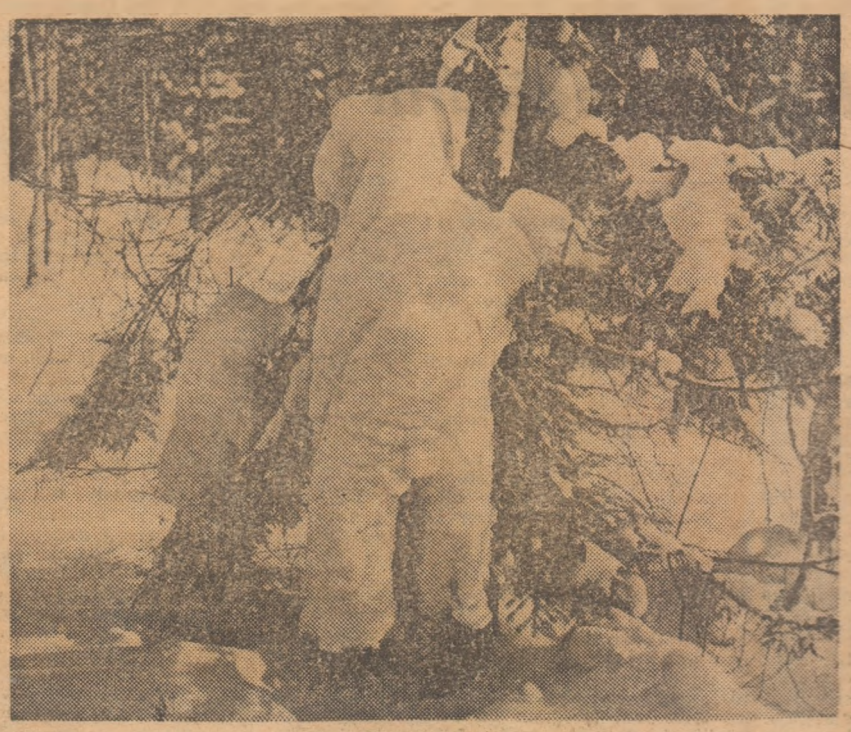
Sculpturile iernii

Foto : M. Romanov (A.P.N.)

40 460

REDACŢIA : Bucureşti, Piata „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile postale
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii